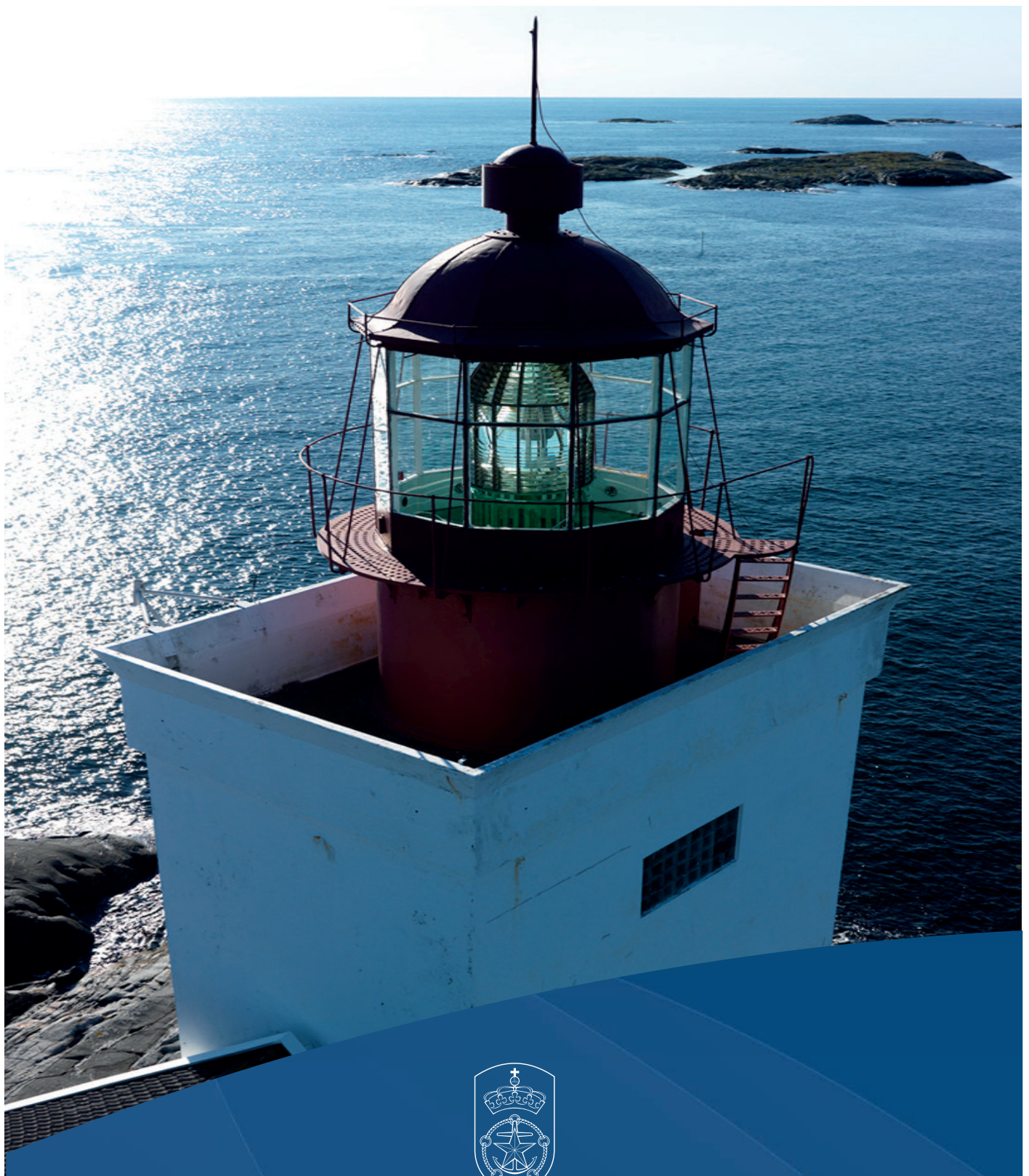

FORVALTNINGSPLAN FOR HOMBORSUND FYRSTASJON

GRIMSTAD KOMMUNE • AUST-AGDER FYLKE

KYSTVERKET

INNHold

GENERELL DEL

Kystverkets fyrstasjoner.....	3
Innledning	3
Fredningsprosessen.....	3
Fredning av bygningene.....	3
Fredning av området som helhet.....	3
Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen	3
Vernemyndighet.....	3
Kravet om forvaltningsplan	3
Hensikten med forvaltningsplanen	3
Ny bruk – på fyrenes premisser.....	4
Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere	4
Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen	5
Formidling	5
Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene.....	5
Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider.....	6
Krav til håndverkere	6
Veiledere for vedlikehold	6

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern og vedlikehold.....	6
Grunnholdninger til vern	6
Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper:	6
Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper.....	6
Større vedlikeholdsarbeider og endringer	7
Tilbakeføring	7

SPESELL DEL

Homborsund fyrstasjon	8
Kart og situasjonskart.....	9
Kart over det fredete området.....	10
Faktaopplysninger om Homborsund fyrstasjon	11

Bygningspresentasjoner

1. Fyrvokterbolig med fyrtårn.....	13
2. Bolig for 2 familier	21
4. Uthus (øst, for 2-familiebolig)	26
5. Uthus (vest, for fyrvokterbolig).....	30
10. Naust øst	32
Naust vest	35

Det fredete området	37
Riksantikvarens (Askeladden kulturminne-databases) kart over det fredete området	38

Vedlegg 1: Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner.....	39
Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Homborsund fyrstasjon.	40
Vedlegg 3: Tilstandsoversikt Homborsund fyrstasjon.	52
Vedlegg 4: Tilstandsanalyse av Homborsund fyrstasjon	
1. Fyrvokterbolig med fyrtårn.....	53
2. Bolig for 2 familier	55
4. Uthus (øst, for 2-familiebolig)	57
5. Uthus (vest, for fyrvokterbolig).....	59
10. Naust øst	61
Naust vest	63

Forsidefoto: Lehne / Kystverket 2008.

Alle foto i den spesielle delen: Kystverket 19. april 2016, med mindre annet er markert.

GENERELL DEL

Tranøy fyrstasjon på Hamarøy, Nordland. Foto: Kystverket.

Kystverkets fyrstasjoner

Innledning

Fyrstasjonene forteller om en spesiell og svært viktig del av norsk historie. Satsingen på utbyggingen av fyrvesenet er en av de største i den norske stats historie, og utbyggingen av fyrstasjonene har bidratt til å utvikle Norge til den sjøfartsnasjon vi har vært og fremdeles er. Fyrstasjonene er også omfattet av en stor og stadig økende interesse, og ikke minst har de ofte en sterkt identitetsskapende funksjon for lokalbefolkningen. De fleste fyrstasjoner er monumenter i kystlandskapet, og Kystverket er som eier forpliktet til å forvalte disse kulturminnene med respekt for dem som har vært med på å bygge opp den maritime infrastrukturen vi i dag forvalter, og med omtanke for dem som kommer etter oss.

Fredningsprosessen

På bakgrunn av "Nasjonal verneplan for fyrstasjoner", som kom i 1997, fattet Riksantikvaren i tiden frem til 2001 vedtak om fredning etter kulturminneloven av 83 fyrstasjoner. Av disse er i dag 68 helt eller delvis fremdeles i Kystverkets eie (se oversikten i vedlegg 1). I 2001 besluttet Stortinget at de siste 31 bemannede fyrstasjonene skulle avbemannes, og denne prosessen ble avsluttet i 2006. Gjennom tidene er mange fyrstasjoner solgt, men i St.prp. nr. 29 (2006 – 2007) ble den da pågående avhendingsprosessen stoppet, og det ble bestemt at Kystverket skulle eie fyrstasjonene (med unntak for mulig overføring til Direktoratet for naturforvaltning). Samtidig ble det bestemt at Kystverket skulle stå for utleie slik at fyrstasjonene kunne gjøres tilgjengelige for allmennheten. Dette innebærer at "vern gjennom bruk" vil være et viktig prinsipp for etatens forvaltning av fyrstasjonene.

Fredning av bygningene

Bygningene på fyrstasjonen er fredet i henhold til § 15 i kulturminneloven. Dette innebærer at det ikke er tillatt å rive bygningene eller deler av disse, eksteriøret må ikke bygges om, heller ikke interiøret der dette er særskilt nevnt. Planløsningen kan ikke endres, og det kan ikke skiftes ut bygnings-elementer eller materialer. Alt vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle

materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

Fredning av området som helhet

Området rundt bygningene er fredet i henhold til § 19 i kulturminneloven. Hensikten er å bevare anleggets virkning i landskapet, og sørge for at anleggets karakter blir bevart. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Eldre strukturer som gjerder, rekkverk, jordkjellere, tekniske installasjoner osv skal ikke fjernes eller endres uten at det har vært nødvendig kontakt med vernemyndighetene. Det er viktig å bevare stedets egenart, og dette gir også en sentral premiss for hvordan det kan legges til rette for ny bruk av fireiendommene.

Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen

I fredningsvedtakene står det at fredningen ikke skal være til hinder for den tekniske driften av fyrstasjonen. Dette betyr imidlertid ikke at Kystverket uten videre kan fjerne eller gjøre endringer på teknisk utstyr, selv om dette er sikkerhetsmessig begrunnet. Andre formuleringer i de forskjellige fredningsvedtakene gjør også at det kan være nyanser i hva som er tillatt og hva som er søknadspliktig. Generelt er det best å gå ut ifra at alle tiltak er søknadspliktig, spesielt i selve fyret, som er interiørfredet. Det er viktig at regionen har en god dialog med vernemyndighetene i en tidlig fase, ikke minst fordi etaten da kan få veiledning slik at planlagte tiltak kan bli gjennomført på en måte som også best mulig ivaretar hensynet til kulturminnet.

Vernemyndighet

Ansvar for den konkrete oppfølgingen og forvaltningen av fredningsvedtakene for de enkelte fyrstasjoner er delegert fra Riksantikvaren som nasjonal vernemyndighet til fylkeskommunenes regionale kulturminneforvaltning. Det er følgelig fylkeskommunen som skal behandle søknader om dispensasjon ved tiltak som krever slik tillatelse, og det er den aktuelle region i Kystverket som kan sende søknad om dispensasjon.

Kravet om forvaltningsplan

I henhold til kgl. res. av 1. september 2006 skal det utarbeides forvaltningsplan for alle fredede eiendommer i statens eie. I forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer er det bestemt at forvaltningsplanene skal forelegges Riksantikvaren, som skal sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

Hensikten med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal både gi kunnskap om viktige generelle prinsipper for forvaltningen av fyrstasjonene som fredede kulturminner, og gi forståelse for det helhetlige miljøet og det særpreget som karakteriserer den enkelte fireiendommen, og som skal ivaretas i vernesammenheng.

Hensikten er å sørge for et best mulig utgangspunkt for å stille de rette spørsmålene og finne de rette løsningene når det gjelder vedlikehold, bruk og utvikling av den aktuelle fyrstasjonen.

Forvaltningsplanen består av en generell del, som er felles for alle fyrstasjonene, og en spesiell del, som omhandler den enkelte fyrstasjon.

Forvaltningsplanens spesielle del vil inneholde:

- Relevante eiendomsdata
- Presentasjon av fyreiendommen som helhet, de enkelte bygninger, anlegg og tekniske installasjoner, og området.
- Vurdering av utviklingsmuligheter for fyrstasjonen som helhet samt for de enkelte bygninger
- Eventuelle spesielle forhold for den aktuelle fyrstasjon
- Bygnings- og konstruksjonsdokumentasjon (foto og tegninger)
- Tilstandsanalyse, eventuelt med konkrete forslag til tiltak
- Historisk dokumentasjon
- Fredningsvedtaket

Når det gjelder historisk dokumentasjon, vil ikke den kunne være uttømmende i forvaltningsplanen for den enkelte fyrstasjon. Det er derfor viktig at man ved planlegging av konkrete tiltak, som tilbakeføring eller formidling, går aktivt inn for å finne ytterligere informasjon. Her vil Senter for eiendom og kultur og Kystverkmusea kunne bistå regionene og leietakerne.

Senter for eiendom og kultur har ansvaret for koordineringen av etatens arbeid med forvaltningsplaner. Utarbeidelsen av de konkrete forvaltningsplanene for de enkelte fyrstasjonene gjøres i nært samarbeid mellom regionene og Senter for eiendom og kultur.

Ny bruk – på fyrenes premisser

Ny bruk gjør det ofte ønskelig og noen ganger nødvendig med endringer av bygninger og tilrettelegging på området. Det er viktig å bruke tid på å vurdere hvordan slike tiltak kan gjøres så skånsomt som mulig, og uten at fyreiendommens egenart blir skadelidende. En liten endring ett sted kan virke harmløs, og det samme kan en annen et annet sted, og en tredje... men summen av disse delene kan bli en dårlig helhet som gir en lite harmonisk utvikling av stedet. Forvaltningsplanen skal bidra til at det blir lettere å ha helheten for øye når mulige endringer vurderes. I gjennomgangen av fyreiendommen som helhet og de enkelte bygninger blir det konkretisert forhold som det vil være viktig å ta hensyn til ved planlegging av større

vedlikeholdsarbeider og endringer, og det indikeres mulige bruksområder og utviklingspotensiale som Kystverket mener vil ivareta stedets egenart. Enkelte steder er det naturlig å gi klare føringer om hvor det vil være aktuelt å vurdere tilbakeføring, og eventuelt til hvilken epoke.

Fra Store Torungen. Foto: Kystverket.

Det lar seg oftest gjøre å finne gode løsninger som forener vern med ny bruk, selv om løsningene kan bli annerledes enn det man først så for seg. Å finne slike løsninger krever grundighet, vilje og kompetanse i både planlegging og gjennomføring av arbeidene. Felles samtaler mellom Kystverket som eier, leietaker som bruker, kommunen som forvalter av plan- og bygningsloven og fylkeskommunen som forvalter av fredningsvedtaket, vil ofte være vel anvendt tid – og ikke minst hvis diskusjonene kan finne sted nettopp på fyrstasjonen. Stedet er i høyeste grad part i saken, og kan ofte gi føringer gjennom sin tilstedeværelse!

Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere

Kystverket er avhengig av et samarbeid med leietakere som er interessert i å bidra til å ta vare på den viktige kulturarven som fyrstasjonene representerer. Staten vil i liten grad selv kunne benytte den bygningsmassen som er på fyrstasjonene utover de bygningene som er direkte knyttet til den tekniske driften av navigasjonsinstallasjonen, slik som maskinhus og fyrtårn. Vern gjennom bruk forutsetter et aktørsamarbeid, der gjerne også lokale og regionale myndigheter er engasjert, enten som leietakere, eller som aktive premissleverandører og bidragsytere i utviklingen av stedet.

Kystverket benytter en standard leieavtale ved utleie av fyrstasjoner, også for de som ikke er fredet. Avtalen har følgende generelle formål og forutsetninger:

- Uavhengig av om eiendommen er helt eller delvis fredet, skal eiendommen bevares og sikres som kulturminne, og eiendommens egenart skal bevares.

- Leietaker skal ivareta og videreutvikle allmennhetens adgang til fyreiendommen. Leietakers aktivitet på stedet må tilpasses allmennhetens interesser slik at den ikke kommer i konflikt med disse interessene.
- Leietaker forplikter seg til å holde utleier løpende orientert om planene for utviklingen og bruken av leieobjektet.
- Utleier vil bidra med rådgivning ved videre vedlikehold og istandssetting av leieobjektet. Utleier vil løpende vurdere mulighetene for å bidra til vedlikehold og/eller oppgradering av leieobjektet ut fra de til enhver tid gitte budsjettammer.
- Leietaker må ikke bruke, eller tillate at andre bruker, leieobjektet til bolig.
- Leietaker forplikter seg til å legge særlig vekt på miljøvern i forhold til bruk og vedlikehold av leieobjektet.

I tillegg skal det formuleres egne punkter som uttrykker formål og forutsetninger for leieforholdet ved den enkelte fyrstasjon. En slik formålsparagraf i en leieavtale understreker nødvendigheten av et nært samarbeid og tett kommunikasjon mellom Kystverket og leietakerne – dette er ikke et vanlig leieforhold, men gjelder samarbeid om et kulturminne!

Avtalen omtaler også samarbeidet om vedlikeholdsarbeidet på fyrstasjonen. Det er Kystverket som i siste instans er ansvarlig for å sette opp arbeidsprogram for det enkelte år og gi nødvendige føringer for hva som skal gjøres og på hvilken måte. Bortsett fra ved kritiske hendelser, slik som ved stormskader, skal ikke leietaker utføre noen tiltak på eiendommen uten at dette er godkjent av eier. Det er også eier som er ansvarlig for at alle nødvendige tillatelser er innhentet fra vernemyndighetene.

Kjeungskjæret fyrstasjon, Sør-Trøndelag. Foto: Kystverket.

Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen

Fredningsvedtaket er styrende for forvaltningen av fyreiendommen, og er rettslig bindende. Forvaltningsplanen er ikke rettslig bindende, men uttrykker Kystverkets vurdering av hva som vil

være en naturlig presisering og konkretisering av fredningsvedtaket, og etatens oppfatning av hvordan den fredede eiendommen bør utvikles. Konkrete tiltak kan ikke gjennomføres uten at vernemyndighetene har fattet vedtak om at de kan iverksettes. Det er Kystverket i den enkelte region som søker vernemyndighetene i det aktuelle fylke om tillatelse til tiltak.

Formidling med nytt elementsystem i betong. Foto: Kystverket.

Formidling

Fyrstasjonene er nasjonale kulturminner som skal dokumentere en viktig del av vår maritime kulturarv og Kystverkets historiske innsats for å trygge ferdsele til sjøs. Samtidig er det et mål med fredningen at kunnskap om disse kulturminnene og deres historiske kontekst skal kunne formidles til allmennheten. Det er derfor viktig at all ny bruk bidrar til kunnskapsformidling og opplevelse av historien. Kystverket vil i samarbeid med Kystverkmusea (ved Lindesnes fyrmuseum) lage retningslinjer for utarbeidelse av formidlingsplaner for de enkelte fyrstasjonene, i et samspill mellom etaten, etatsmuseene og leietakerne. Det er videre utarbeidet en skiltmal for de fredede fyrstasjonene, for å gi etatens formidling av egen kulturhistorie et helhetlig, nasjonalt preg. Denne skiltmalen vil være styrende for hvordan utendørs informasjon og skilting utformes på de fredede fyrstasjonene. All utendørs informasjon skal godkjennes av Kystverket på forhånd.

Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene

På alle de fredete bygningene skal eksteriøret bevares mest mulig uendret. Enkelte bygninger er svært autentiske, mens andre er sterkt endret og modernisert. Ulike typer tiltak, som tilbakeføring og utskifting av bygningsdeler, vil derfor bli vurdert ulikt fra bygning til bygning.

Interiørene har for de aller fleste av fyrstasjonene ikke et like sterkt formelt vern som eksteriøret – unntaket er selve fyrtårnene, som er interiørfredet. For de øvrige bygningene er planløsning og konstruksjoner normalt omfattet av de enkelte fredningsvedtakene. Imidlertid bør en ved interiørmessige oppgraderinger og endringer legge vekt på å bevare størst mulig autentisitet med tanke på den historie fyrstasjonen skal formidle. Denne intensjonen må samtidig avveies i forhold til behovet for nødvendig bruksmessig oppgradering.

Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider

Alle endringer og større vedlikeholdsarbeider på en fredet bygning eller et fredet område skal dokumenteres. En søknad om tillatelse inneholder et minimum av beskrivelse av tiltaket, men dette er ikke tilstrekkelig dokumentasjon. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer for hvordan nødvendig dokumentasjon skal utføres og arkiveres.

Krav til håndverkere

Generelt må håndverkere som arbeider på fredete bygninger, ha nødvendig kunnskap og erfaring fra antikvarisk arbeid. Det er viktig å ha den rette holdningen til dette arbeidet, beherske aktuelle teknikker, og å ha faglig grunnlag for å kunne ta riktige valg når det gjelder materialer og metode.

I noen tilfeller vil det være nødvendig med spesialkompetanse for at resultatet skal bli tilfredsstillende. Dette kan være ved restaurering av vinduer, dokumentasjonsarbeid, blanding av maling etter historisk resept, konserveringsarbeider mm. Når vernemyndigheten gir tillatelse til endringer, kan det settes vilkår om at utførende håndverkere har antikvarfaglig kompetanse.

Geitungen fyrstasjon, Rogaland. Foto: Kystverket.

Veiledere for vedlikehold

Det er behov for å sammenfatte retningslinjer for vedlikehold av fyrstasjonene, både de fredede og de ikke fredede, i egne veiledere for vedlikehold, og Kystverket er nå i ferd med å utarbeide slike veiledere. Denne prosessen vil også innebære nær kontakt med ulike vernemyndigheter, for å finne frem til løsninger som i størst mulig grad kan være felles for etatens fredede bygninger. I og med at søknad om dispensasjon avgjøres av den enkelte fylkeskommune, kan tolkning av og praksis i oppfølging av fredningsvedtakene variere noe fra fylke til fylke. Veiledere for vedlikehold bør kunne bidra til å harmonisere praksis ut fra et nasjonalt perspektiv, selv om den naturligvis ikke vil kunne erstatte kravene til saksbehandling i den enkelte sak.

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern

Grunnholdninger til vern

Kulturminner er en viktig del av vår samlede kulturarv. Bygningene dokumenterer tidligere tiders samfunnsforhold, levekår, liv og gjøremål,

byggeskikk og håndverksteknikker.

Gamle bygninger er ikke-fornybare ressurser, og de er primærkilder til kunnskap om fortida. Alle andre nedtegnelser, fotografier og registreringer innebærer grader av fortolkning. Bygningene er derfor en unik kilde til kunnskap og et umistelig grunnlag for framtidig forskning, enten det gjelder levekår, byggeteknikk, dekordetaljer eller lignende. Ved framtidig bruk og modernisering er det viktig at vi i minst mulig grad reduserer bygningenes verdi som historisk kilde. Som hovedregel skal man være svært varsom med å fjerne elementer i en fredet bygning – alle de historiske epokene som har nedfelt seg i det fysiske bygningsmiljøet, forteller en historie om bygningens og stedets utvikling. I noen tilfeller kan man imidlertid bli nødt til å prioritere mellom ulike faser. Unntaksvis kan det også vært aktuelt å tilbakeføre en bygning til en dokumentert tidligere tilstand.

Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper innen bygningsvernet

De viktigste grunnprinsippene er:

- Mest mulig av alle deler av bygningen skal bevares. Derfor må inngrepene ved vedlikehold og utbedring være så små som mulig.
- Det er bedre å vedlikeholde framfor å reparere, og det er bedre å reparere framfor å skifte ut.
- Det må brukes tradisjonelle materialer og metoder, både ved vedlikehold og eventuell utskifting.
- Skjulte deler av bygningen (konstruksjoner) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater).
- Hvis man må endre, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske "arkivet" er bygningen selv.
- Gamle ombygginger og endringer av en bygning er ofte viktige å bevare. De kan fortelle om bygningens livshistorie gjennom skiftende stilretninger og bruk.
- Når noe fjernes eller endres, skal aktuell dokumentasjon bli nedtegnet og arkivert. I spesielle tilfeller sikres dokumentasjonen ved lagring av den fjernete bygningsdelen (nærmere retningslinjer vil bli utarbeidet for dette).
- Endringer skal om mulig være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen kan framstå slik den var før endringen.

Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper

Hovedregelen er at løpende vedlikehold utføres uten at vernemyndighetene trekkes inn, mens man må søke tillatelse for endringer. Grensen mellom vedlikehold og endring kan være vanskelig å definere, og ulike aktører kan ha ulik oppfatning av begrepene. Kulturminnevernets definisjon av vedlikehold er snever, i den hensikt å ivareta kulturhistoriske verdier.

Mange eiere har i beste mening utført "vedlikeholdsarbeid" på en slik måte at vernemyndighetene vurderer dette som endring/inngrep, som i verste fall er skadelig for kulturminnet. Dette kan for eksempel være bruk av for tett maling, som med-fører avskalling og råteskader, eller utskifting av opprinnelige bygningsdeler som burde blitt istandsatt av en kyndig restaureringshåndverker. Vedlikeholdet av en fredet bygning er underlagt kulturminneforvaltningens overvåkning. Det kan oppstå usikkerhet om hva man kan utføre uten å spørre, og når man må søke om tillatelse.

Hovedprinsippet for vedlikehold av gamle bygninger er å bevare mest mulig av de gamle bygningsdelene og å hindre skader. Dette gjelder både synlige og skjulte konstruksjoner og elementer. Vedlikeholdet skal om mulig skje på samme måte som da huset ble bygget, med samme teknikk, utførelse og materialbruk. I praksis vil dette noen ganger bety merarbeid, andre ganger krever det bare omtanke og kompetanse.

Homlungen fyrstasjon, Østfold. Foto: Kystverket.

Ved å bevare de gamle bygningsdelene og overflatene beholder bygningen sin autenticitet, og dermed sin vitenskapelige kildeverdi og opplevelsesverdi. En kopi kan aldri fullt ut erstatte de opprinnelige bygningsdelene. Selv om kopien er nøyaktig likt utført, er minst to dimensjoner gått tapt:

1. Aldersverdien: Spor av "tidens tann" er borte. Vi kan ikke lenger berøre de samme materialene som våre forgjengere.

2. Sannhetsgehalten: Hvordan kan våre etterkommere vite at kopien er nøyaktig utført?

Kan de stole på at historien og byggeteknikken som formidles, er identisk med den opprinnelige?

Større vedlikeholdsarbeider og endringer

Det må søkes om tillatelse for større vedlikeholdsarbeider, større reparasjoner og endringer i en fredet bygning. Som oftest blir det gitt tillatelse når endringene er små og tiltaket er nødvendig for fortsatt bruk. Kulturminneforvaltningens oppgave er å passe på at det ikke blir gjort så mange endringer i årenes løp at det til slutt er lite igjen av det opprinnelige huset.

Eksempler på større vedlikeholds-/istandssettingsarbeider som krever tillatelse:

- endring av utvendig malingtype/farge, fjerning av eldre malinglag, overmaling av dekor og lignende
- vedlikehold av utvendig kledning som innebærer et betydelig omfang utskifting av råteskadet virke
- restaurering av vinduer der det er råteskader som innebærer betydelig innspunsing av nytt virke og forbedring/endring av tekniske løsninger

Eksempler på andre endringer som krever tillatelse:

- utskifting av bygningselementer, som utvendig panel, vinduer og ytterdører
- tildekking eller fjerning av eksisterende utvendige overflater
- oppsetting eller riving av innvendige lettvegger
- installering av våtrom eller kjøkken etc.
- fasadeendringer
- oppføring av tilbygg
- tilbakeføring til tidligere dokumenterbar tilstand

Et overordnet prinsipp er at alle endringer om mulig skal gjøres reversible, slik at de i framtida kan la seg tilbakeføre. Endringer og tilføyelser skal kunne fjernes uten at bygningen blir forringet. I praksis kan dette eksempelvis innebære at nye skillevegger festes slik at de lett kan fjernes uten å sette merkbare spor.

Tilbakeføring

Når vernemyndighetene skal vurdere forslag til endringer, vil de ta hensyn til hvilken periode – eventuelt flere perioder – i bygningens historie som fredningen søker å bevare. Hvis det er foretatt endringer i nyere tid, kan det i noen få tilfeller være aktuelt å tilbakeføre bygningen til et tidligere eller opprinnelig utseende. Dette kan gjelde et helt eksteriør, deler av bygningen, enkelte rom eller mindre bygningsdeler og detaljer. Følgende premisser og forutsetninger bør ligge til grunn for at en tilbakeføring skal kunne vurderes:

- Det foreligger sikker, god og tilstrekkelig dokumentasjon (tegninger, fotografier eller lignende) av den opprinnelige situasjonen.
- Tilbakeføring basert på gjetting kan normalt ikke godtas.
- De nyere tilføyelsene som fjernes eller tildekkes, har relativt lav/underordnet verdi.
- Kulturminnet er ikke for sterkt endret. Hus som har fått ny takform, hovedvolum eller lignende bør bevares slik de er. Tilbakeføring av vindustyper og kledning på en bygning med intakt hovedform, kan derimot være aktuelt.

HOMBORSUND

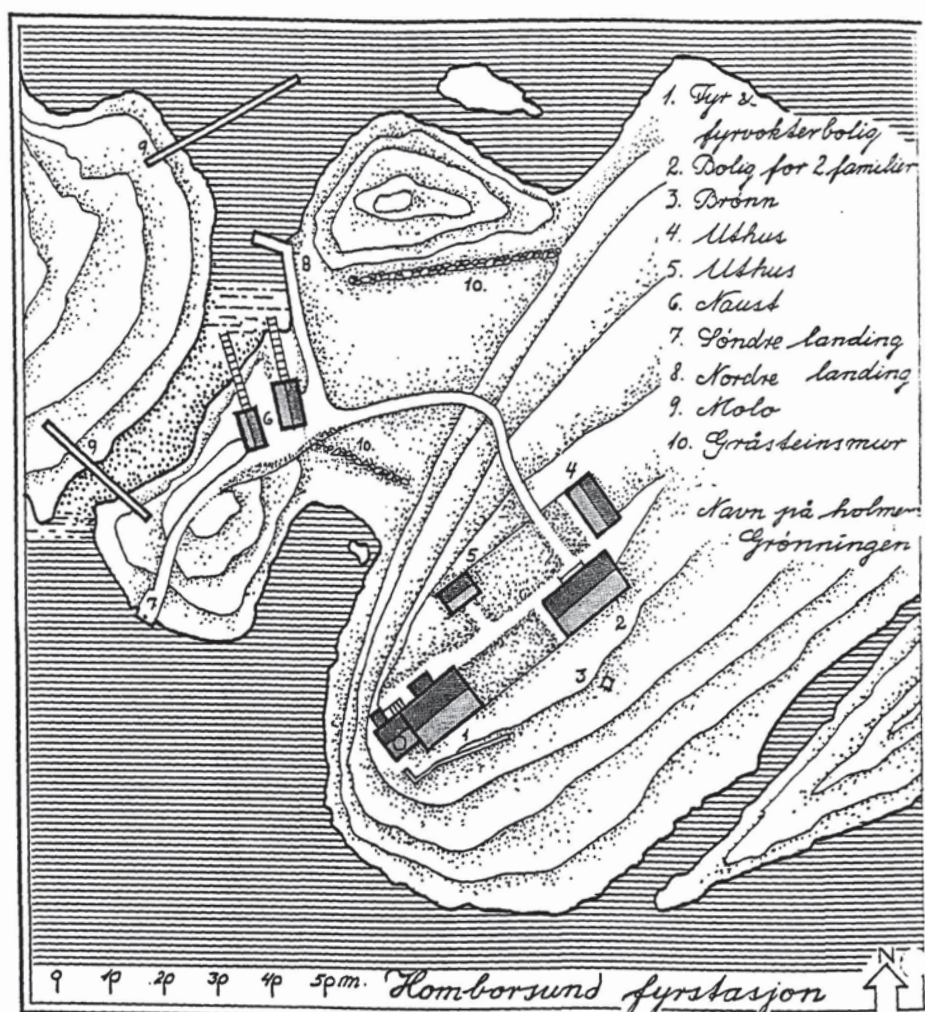
FYRSTASJON

SPEIELL DEL

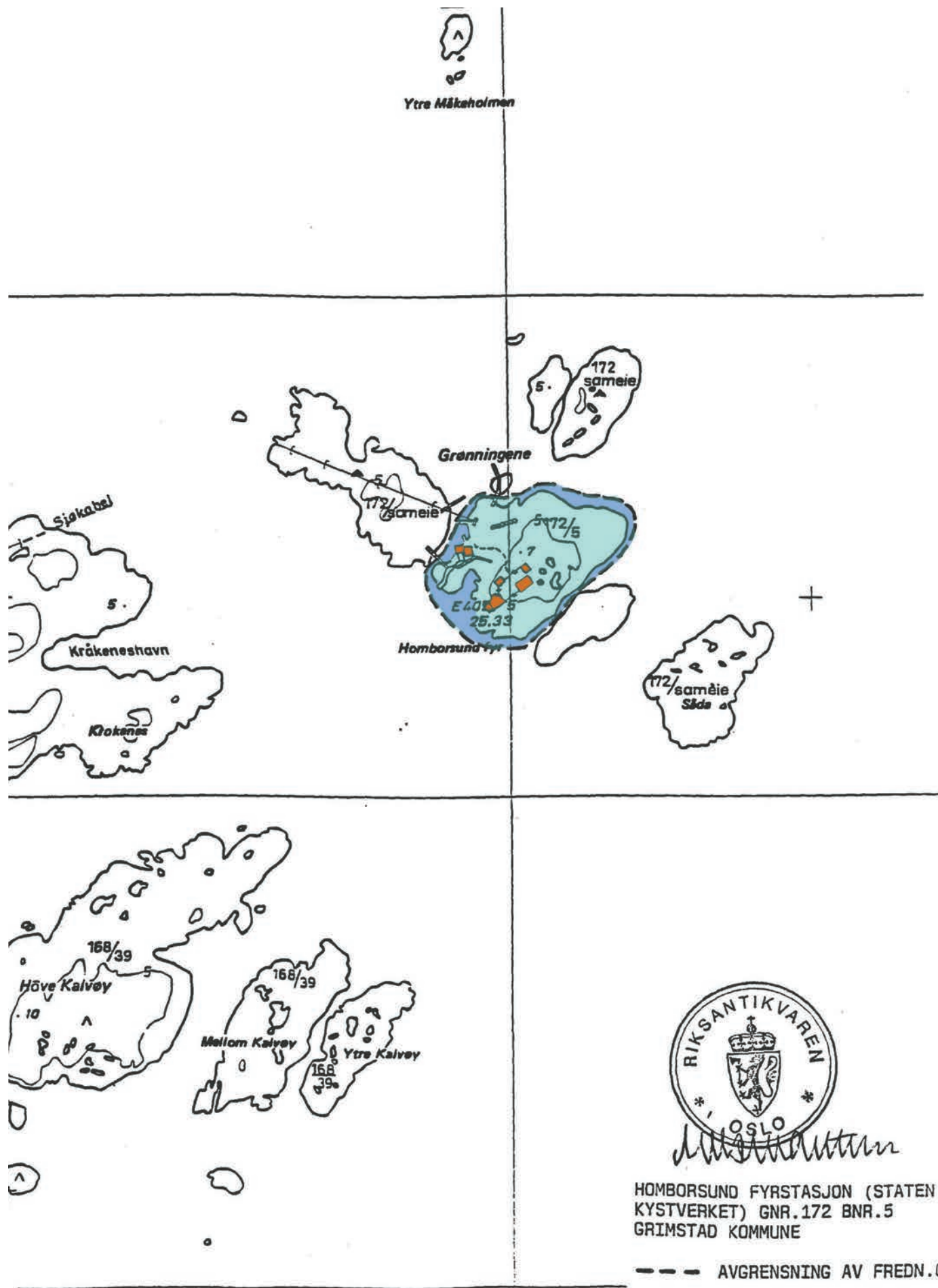
Kart

Situasjonskart

Hentet fra fredningsvedtaket.
 Tegning: Sven Poulsson.

Kart over fredningsområdet ved Homborsund fyrstasjon:

Faktaopplysninger om Homborsund fyrstasjon

Eiendomsinformasjon					
Opprettet			1879		
Fylke	Aust-Agder		Region	Kystverket Sørøst	
Kommune			0904 Grimstad		
Fyrlistennummer			066500		
Dato for fredningsvedtak			3. mars 1998		
Andre vernebestemmelser			Ingen andre vernebestemmelser.		
Eiendom (kommunenr., gårdsnr., bruksnr.)			0904 / 172 / 5		
Nummer i Aske-ladden	86934		Grunneier	Kystverket	
Utleie			Grimstad kommune, som har en driftsavtale med Homborsund fyrs venner. Leieforholdet gjelder tomannsboligen med uthus og et naust.		

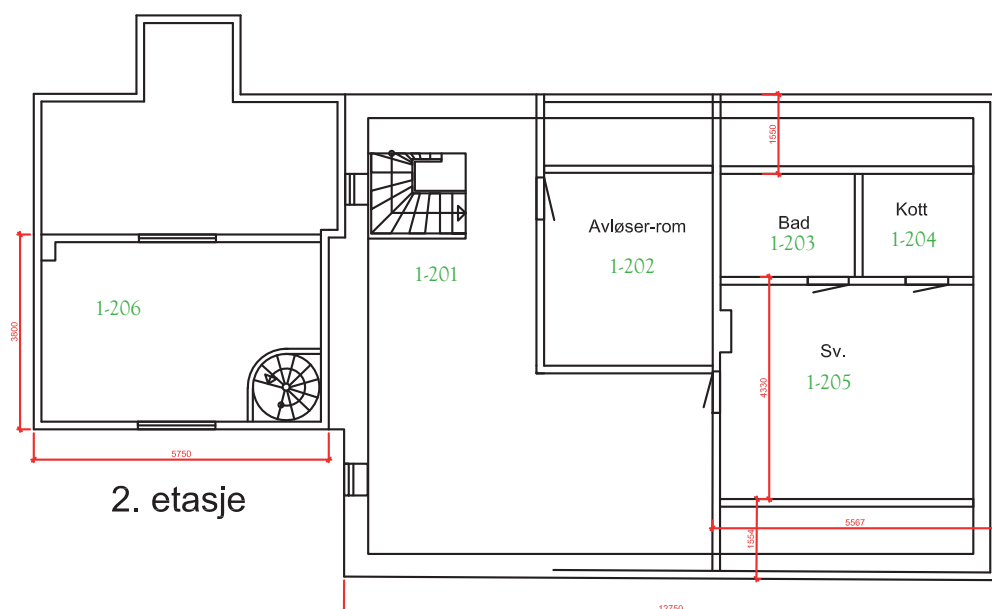
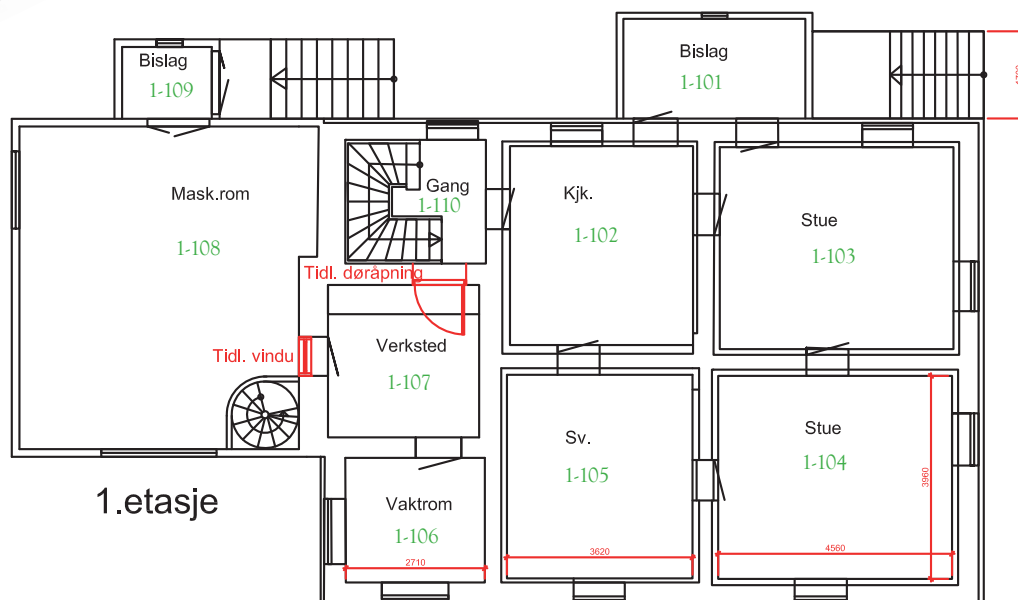
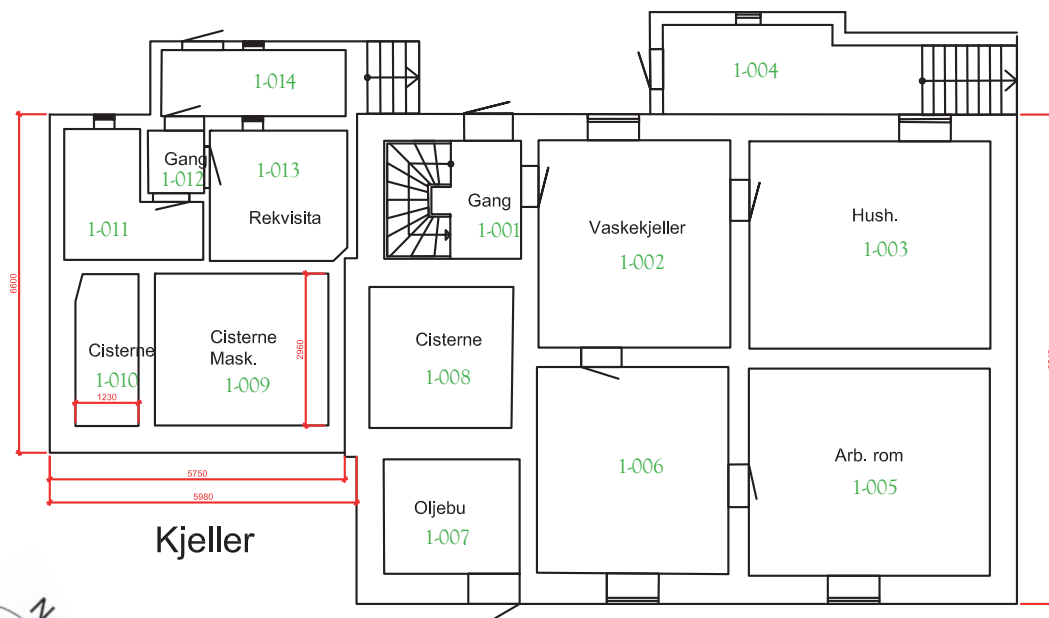
Oversikt over registrerte bygninger og konstruksjoner

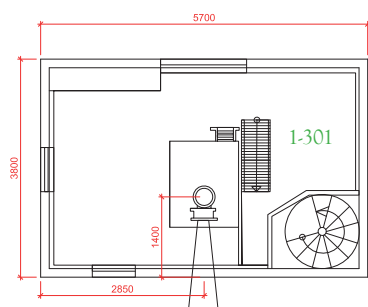
Byggnr. i fredn. vedtaket	Bygnings-type	Bygg-status	GAB-nr.	Nummer i Askeladden	Verneklasse / §	Omfanget av fredningen
1	Fyrvokterbolig med fyrtårn	Intakt	166720559	86934-1	Klasse 1, kulturminneloven § 15	Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør, og fyrvokterboligens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.
2	Bolig for 2 familier	Intakt	166720567	86934-2	Klasse 1, kml § 15	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.
4	Uthus Øst	Intakt	166720575	86934-3	Klasse 1, kml § 15	Som feltet over.
5	Uthus Vest	Intakt	166720583	86934-4	Klasse 1, kml § 15	Som feltet over.
6	Naust Øst	Intakt	166720591	86934-6	Klasse 1, kml § 15	Som feltet over.
6	Naust Vest	Intakt			Klasse 1, kml § 15	Som feltet over.
	Det fredete området				Klasse 1, kml § 19	Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr.172 bnr.5 (Staten v/ Kystverket), altså hele holmen Store Grønningen. Fredningsområdet og de fredede bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 25. mai 1997 og påført Riksantikvarens stempel, se side 10.

Litt om fyrstasjonens historikk	Homborsund ble opprettet i 1879, men arbeidet ble påbegynt i 1877. Fyrbygningen er mer eller mindre identisk med Lyngør fyr. Fyrbygningen er blant de eldste betongbygningene i Norge. Før fyret ble bygget stod en mølle på Homborøy. Det var et kjent merke som senere ble erstattet av et mølleformet sjømerke. Sjømerket brant i 1911. Fyrmesteren og familien bodde i fyrbygningen. Da stasjonen fikk diafon-tåkeluranlegg i 1951, ble assistentboligen for to familier satt opp, fyrbygningen ble utvidet og tårnet endret. I 1971 flyttet familiene og stasjonen ble tørnstasjon. I 1992 ble fyret avbemannet og automatisert. Fyrstasjonen eies av Staten ved Kystverket og er fredet etter kulturminneloven. Homborsund fyr er et kystfyr og gir en landkjenning for seilende langs sørlandskysten og markering ytterst i Grimstads skjærgård.
Vernestatus	Fyrstasjonen er fredet etter kulturminneloven §15 (bygninger) og §19 (området).
Formålet med fredningen	Formålet med fredningen av Homborsund fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrvokterbolig med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen. Formålet med fredningen av fyrtårnet er å bevare tårnets eksteriør og interiør med fast inventar og teknisk utstyr knyttet til fyrdriften. Fredningen gjelder ikke teknisk utstyr i drift. Formålet med fredningen av fyrvokterboligen og de øvrige bygningene er å bevare bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling. Formålet med fredningen av området rundt fyrstasjonen er å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet ved å bevare miljøets karakter. Miljøet består av forskjellige kulturminner og landskapselementer som landinger, moloer og slipp til naustene, vei opp til fyrstasjonen, brønn, betongmur mot syd og gråsteinsmurer.
Fra Riksantikvarens frednings-begrunnelse	Homborsund fyrstasjon er en god representant for et større betonganlegg. Sundet er meget trafikkert om sommeren, og fyrstasjonen har stor opplevelsesverdi som del av dette miljøet. Homborsund fyrstasjon har som bygningsanlegg høy autentisitet med fyrstasjonens bygninger bevart. Bygningene har som enkeltelementer gjennomgått endringer, endringer som er typiske for utviklingen på landets fyrstasjoner. Den store fyr-bygningen har høy aldersverdi som et tidlig eksempel på et betongfyr. I sosial- og næringshistorisk sammenheng er Homborsund fyrstasjon et representativt eksempel på en flerfamiliestasjon. Kulturminner som brønn, haver og uthus gir et bilde av livet på fyrstasjonen utover selve fyrdriften. Fyrvokterboligen med fyrtårn fungerer som et viktig landemerke og identitetsskapende element i skjærgården.
Fyrstasjonens egenart, sårbarhet og tålegrense	Homborsund fyr er et kystfyr, og ligger fint og samlet på holmen Grønningen ved Homborsund. Den gamle fyrboligen ble bygget identisk med Lyngør fyr. Etterhvert er de blitt temmelig forskjellige, grunnet tekniske tilbygg og ombygginger.
Kystverkets føringer for ny bruk og videre utvikling	Det foreligger ingen spesiell grunn til at det skulle være nødvendig å endre på bebyggelsen på fyrstasjonen. Husene fungerer godt med nåværende ny bruk, og er godt tatt vare på.

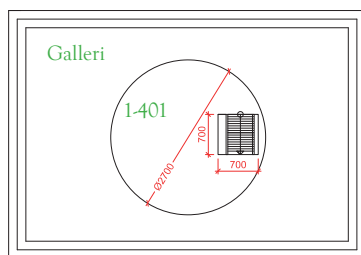
Fyrvokterbolig med fyrtårn

Bygningens navn	Fyrvokterbolig med fyrtårn	
Nummer i Askeladden	86934-1	
GAB nr.	166720559	
Byggnr. i fredn.vedtak	1	
Byggeår	1879	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Fyrvokterbolig med fyrtårn	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør, og fyrvokterboligen eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.	
Navigasjonsinstallasjon	3. ordens linseapparat	
Bygningsbeskrivelse	Fyrvokterboligen er bygget i betong med trekonstruksjon i gavlene. Huset har saltak. Veggene har eternitkledning i gavlene. Taket er tekket med sort betong takstein. Alle vindusrammer er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Støpt betong 3. Grunnmur: Støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Støpt betong 6. Yttervegger: Støpt betong, med trekonstruksjoner i gavlene 7. Ytterdører: Panelt og isolert ramtredør, hvitmalt 8. Vinduer: Enkle smårutete trevinduer med varevindu. Noen H-vinduer Glassbygggestein i tårn 9. Tak: Saltak 10. Takteking: Sort sementstein 11. Takrenner og nedløp: Mørk grå plast 12. Beslag: metallbeslag over vannbord 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Bindingsverk kledd med trekledning 16. Etasjeskiller: Bjelkelag med bord 17. Innvendige trapper: Malt tretrapp. 18. Piper og ildsteder: En murt og pusset pipestokk. Ovner blendet 19. Luker og ventilasjon: En del mindre ventilhetter i fasadene 20. Galleri og balkong: Betonggalleri på tårnet	
Endringshistorikk	I 1951 ble fyrbygningen ombygget med utvidelse for maskinrom med kompressor og trykklufttanker, samt reserveaggregater. Kvist/oppløft bygget mot nord. Enkelte vinduer er skiftet.	
Retningslinjer for videre utvikling	Det er verken nødvendig eller ønskelig med bygningsmessige endringer av fyrtårnet og fyrvokterboligen. Kystverkets nåværende bruk av bygningen som feriehem vil bli videreført. Det kan være aktuelt å gjenåpne tidligere dør mellom gang og tidligere soverom i 1. etasje. Tiltaket er søknadspliktig. Det skal ikke være adgang til selve navigasjonsinstallasjonen for andre enn Kystverkets personell. Eventuell tilgang for besøkende skal være regulert i en egen instruks, og skal bare skje i følge med ansvarlig person.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Endring av eksisterende eller montering av ny fast innredning / installasjon er søknadspliktig. Dette gjelder også i forbindelse med Kystverkets egen virksomhet.	

3. etasje

Lyktehusetasje

Over: Fasade mot nordvest.

Over: Fasadehjørne mot øst.

Under: Fasade mot nordøst.

Under: Maskinhusdelen av bygningen, fasade mot sydvest.

Under: Fasade mot sydøst.

Over: Bilde av bislaget, 1-101.

Under: Kjøkkenet, 1-102.

Gang, 1-110.

Over: Stue 1-104, med utsyn mot soverom 1-105.

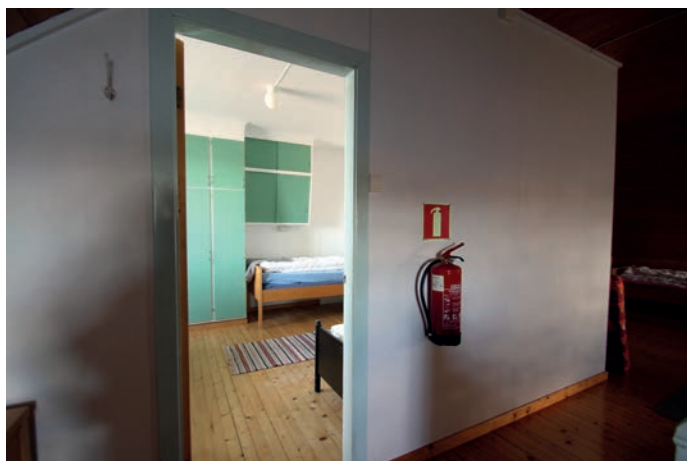

Over: Stue 1-104.

Under: Fra stue 1-104.

Under: Soverom 1-105.

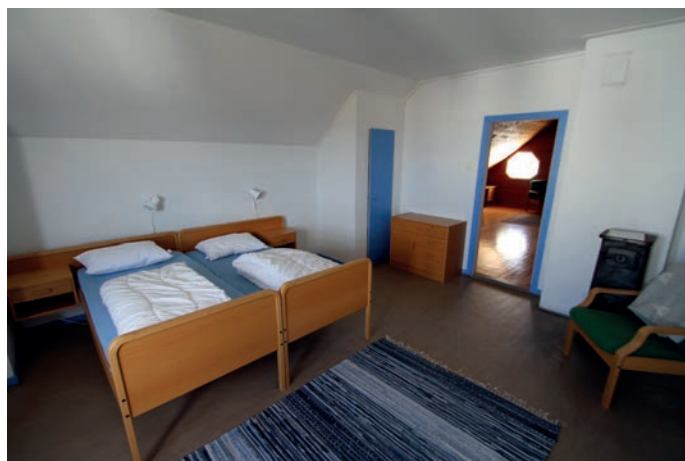
Over: Sove- / avløserrom i 2. etasje 1-202.

Over: Stort oppholdsrom i 2. etasje 1-201.

Over: Bilde fra trapperom/gang 1-110, trapp til 2. etasje.

Over: Soverom 1-205. Blikk ut mot 1-201.

Under: Gammelt originalvindu i fasade mot sjøen, i rom 1-201.

Til høyre: badet i 2. etasje, 1-203.

over: Gang i kjeller, 1-001.

Under: Vaskekjeller 1-002.

Øverst: Lagring av materiell i rom 1-005.

Over: Vaskekjeller 1-002.

Under: Fra rom under inngangstrapp.

Over: Rom 1-006.

Under: (Tidl.) husholdningskjeller 1-003.

Over: Vaktrom, tidligere soverom, 1-106.

Over: Verksted / vaktrom, 1-107 og 1-106.

Under: Fra verksted 1-107.

Under: Kjellerrom under maskinhuset.

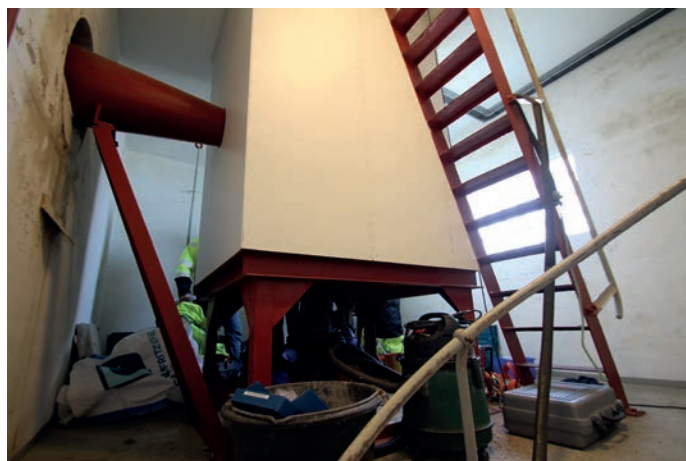
Nederst: Rom 1-011.

Over: Rom 1-013, rekvisita.

Under: Rom under trapp, rom 1-014.

Oppe til venstre: Bilde fra maskinrom 1-08.

Over: Rom for tåkelur 1-301.

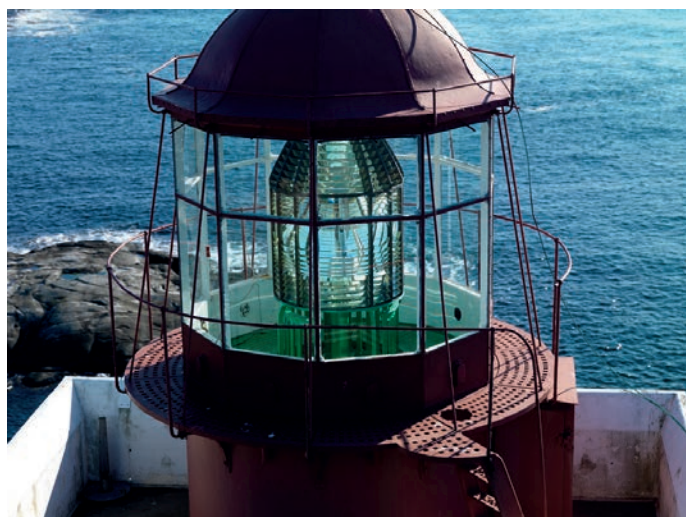
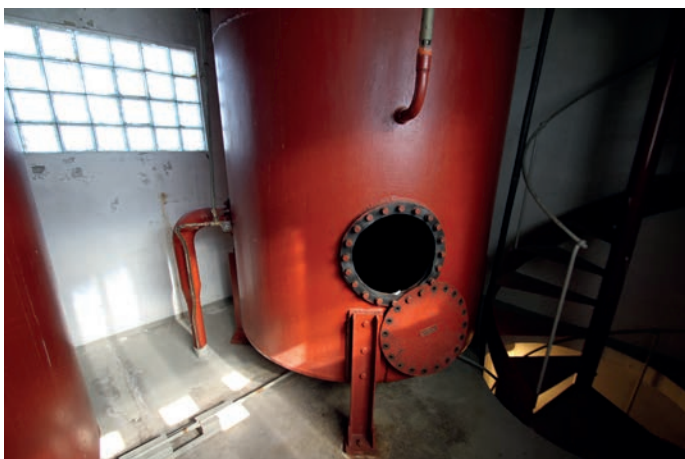

Til venstre: Detalj fra rom 1-301.

Nederst til venstre: Trykktank for tåkeluren.

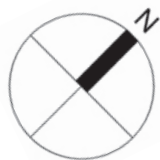
Under: Arbeid pågår i lyktehuset, rengjøring, fjerning av rust og maling av rammeverk av støpejern.

Nederst: Fyrlykta med linsesystemet. Foto Lehne 2008.

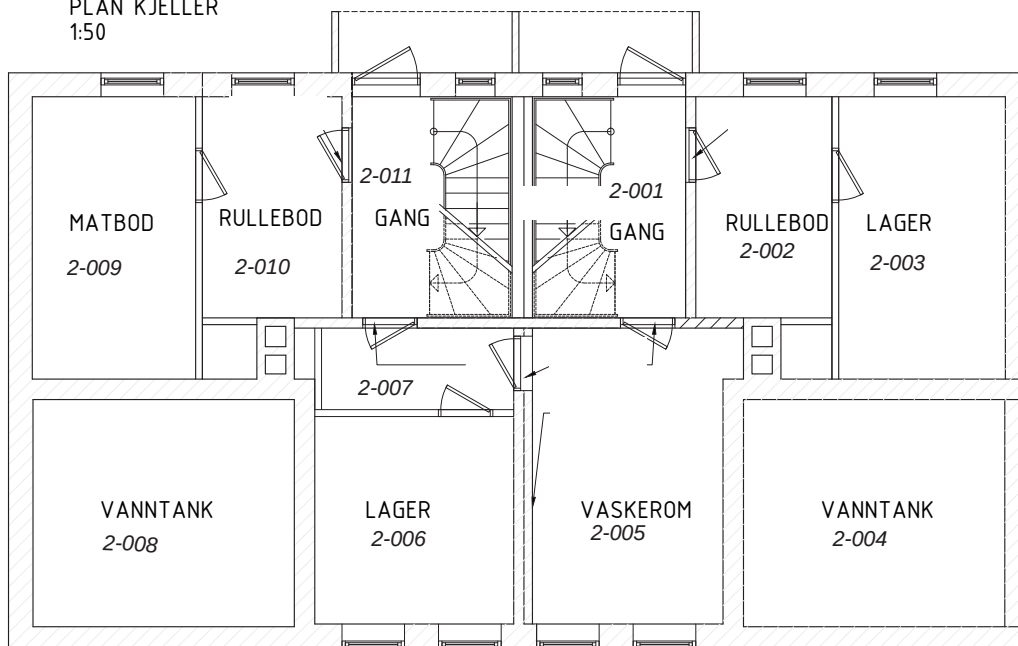

Bolig for 2 familier

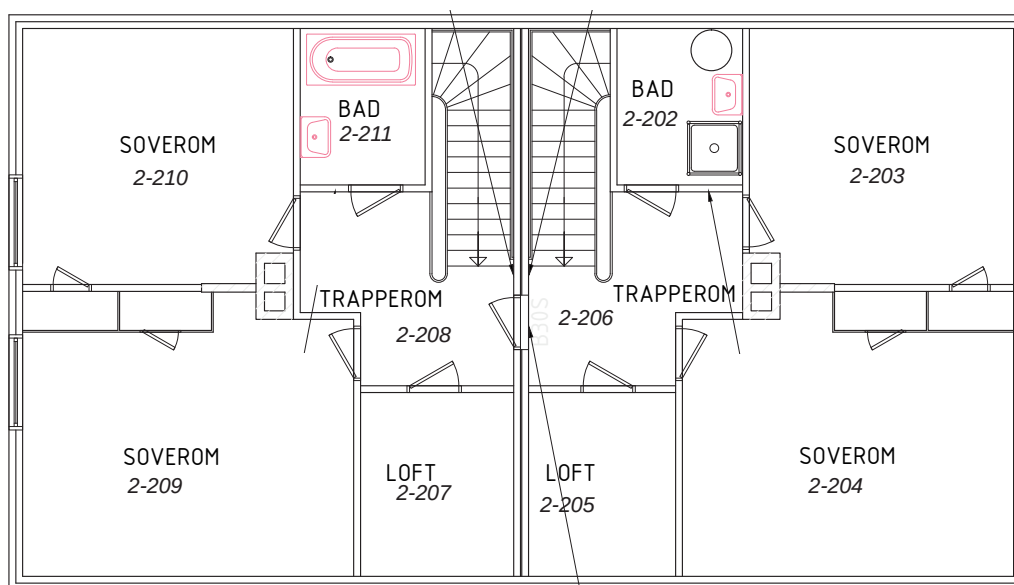
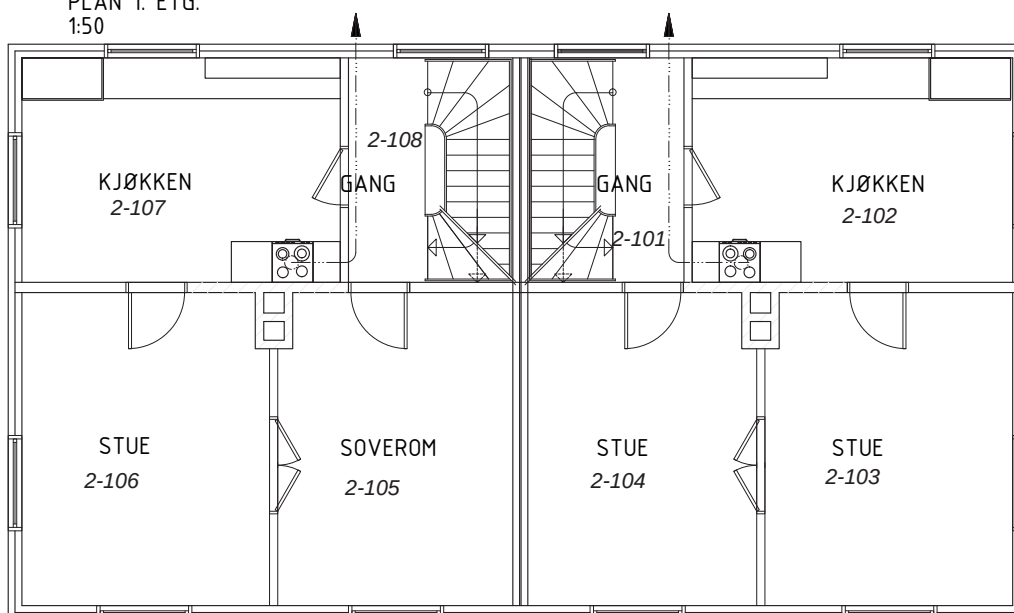
Bygningens navn	Bolig for 2 familier	
Nummer i Askeladden	86934-2	
GAB nr.	166720567	
Byggnr. i fredn.vedtak	2	
Byggeår	1951, da fyret fikk diafonanlegg.	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Bolig	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Tomannsboligen har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater. Taket er tekket med sort betongtakstein. Alle vindusrammene er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Støpt betong 3. Grunnmur: Støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: støpt betong 5. Gulv på grunn: Støpt betong 6. Yttervegger: Støpt betong, med trekonstruksjoner i gavlene. 7. Ytterdører: Panelt og isolert ramtredør, hvitmalt. 8. Vinduer: Enkle smårutete trevinduer med varevindu. Noen H-vinduer. 9. Tak: Saltak 10. Taktekking: Sort sementstein 11. Takrenner og nedløp: Mørk grå plast. 12. Beslag: metallbeslag over vannbord. 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Bindingsverk kledd med trekledning 16. Etasjeskiller: Bjelkelag med bord. 17. Innvendige trapper: Malt tretrapp. 18. Piper og ildsteder: En murt og pusset pipestokk. Ovner blendet. 19. Luker og ventilasjon: En del mindre ventilhetter i fasadene. 20. Galleri og balkong: Ingen	
Endringshistorikk	Vinduer skiftet, eternitt påsatt på 60-tallet.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til nåværende ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

PLAN KJELLER
1:50

PLAN 1. ETG.
1:50

Over: Fasade mot sydvest.

Under: Fasade mot nordøst.

Over: Fasade mot sydøst.

Under: Fasade mot nordvest.

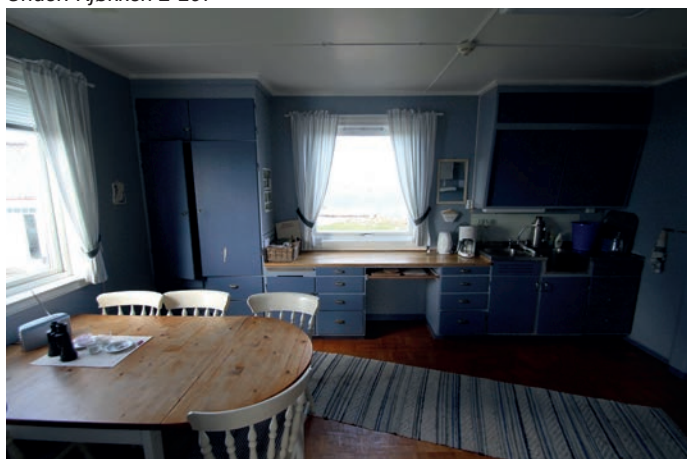

Over: Fasadehjørne mot øst.

Over: Fra gang 2-001

Under: Kjøkken 2-107

Under: Spisestue 2-103

Over: Stue 2-106

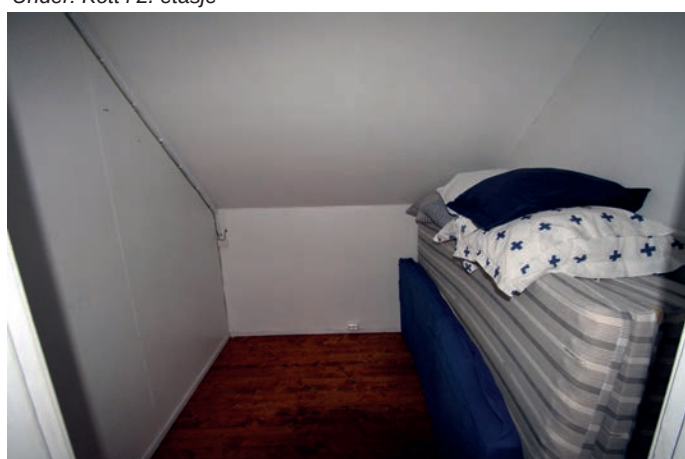

Over: Fra gang 2-108

Under: Bad i 2. etasje.

Under: Kott i 2. etasje

Over: Fra lager 2-006

Over og under: Boder i kjeller.

Under: Pumpe i kjeller.

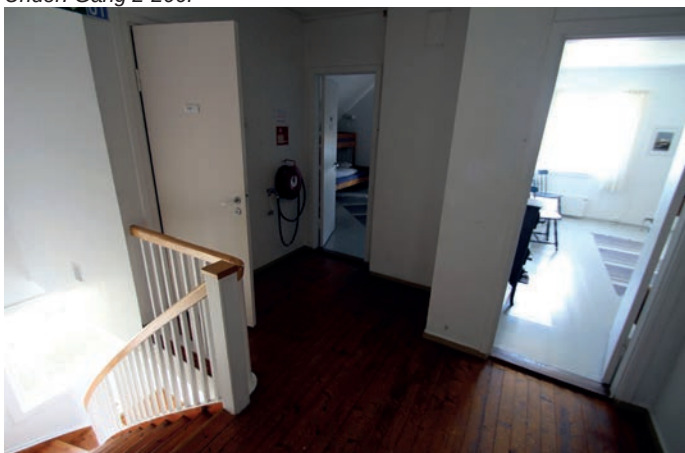

Over: Fra rullebod 2-010.

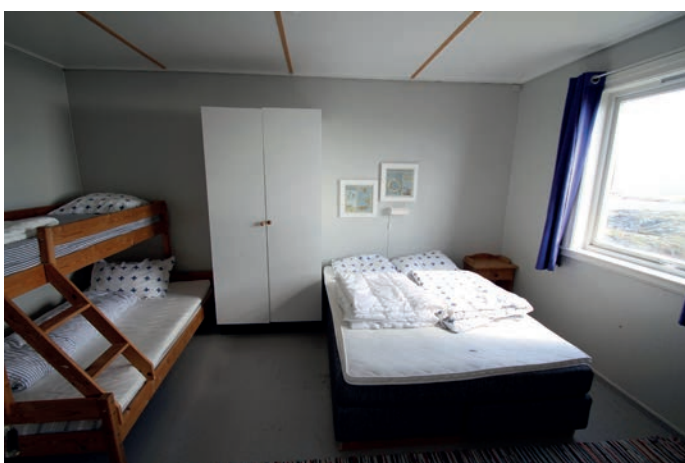

Over: Vaskerom 2-005.

Under: Gang 2-206.

Under: Kjøkken 2-102.

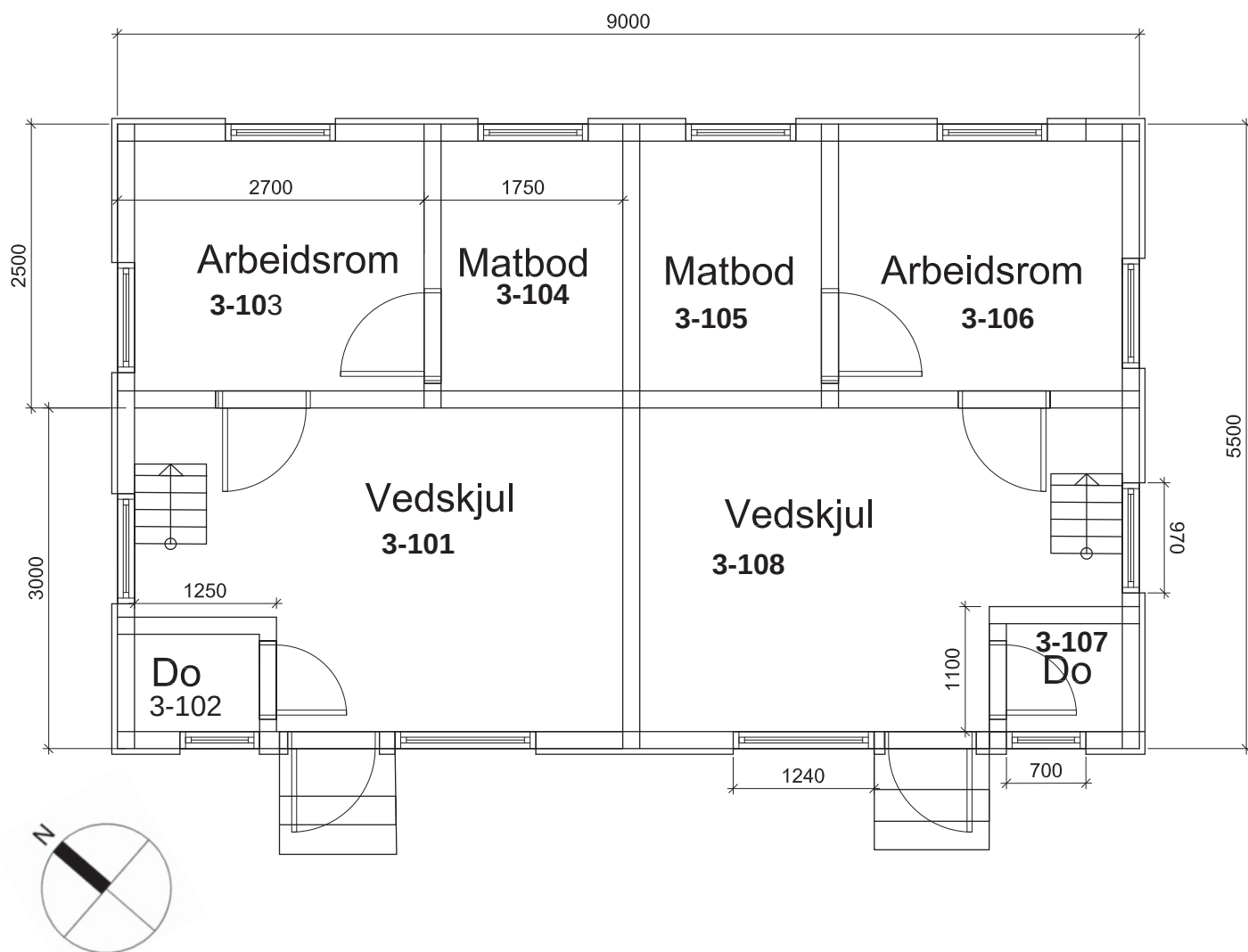

Over og under, her og til høyre: 4 soverom i 2. etasje.

Uthus øst (for tomannsbolig)

Bygningens navn	Uthus	
Nummer i Askeladden	86934-3	
GAB nr.	166720575	
Byggnr. i fredn.vedtak	4	
Byggeår	1951, da fyret fikk diafonanlegg.	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Uthuset har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternittplater og taket tekket med bølgeplater av cembritt.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Betong 3. Grunnmur: Støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Tregulv på bjelkelag 6. Yttervegger: Bindingsverk. Innv. kledd med stående slettpanel. Utv.: Eternittplater 7. Ytterdører: Panelte ramtredører, hvitmalt 8. Vinduer: Enkle tofags trevinduer med sprosse 9. Tak: altak med sperrebind. 10. Taktekking: Cembritt bølgeplater 11. Takrenner og nedløp: Støpejern 12. Beslag: Blybeslag over dører og vinduer 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Panelte stendervegger. 16. Etasjeskiller: Bjelkelag med golvbord 17. Innvendige trapper: Åpne tretrapper 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Naturlig ventilasjon 20. Galleri og balkong: Ingen 21. Diverse: Ingen	
Endringshistorikk	Eternittplater påsatt utenpå kledning. 1960-tallet. Takplater skiftet fra eternitt til Cembritt i 2015	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til nåværende ny bruk. Det kan være aktuelt å innrede deler av uthuset til overnattingsplasser. Tiltaket vil være søknadspliktig.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

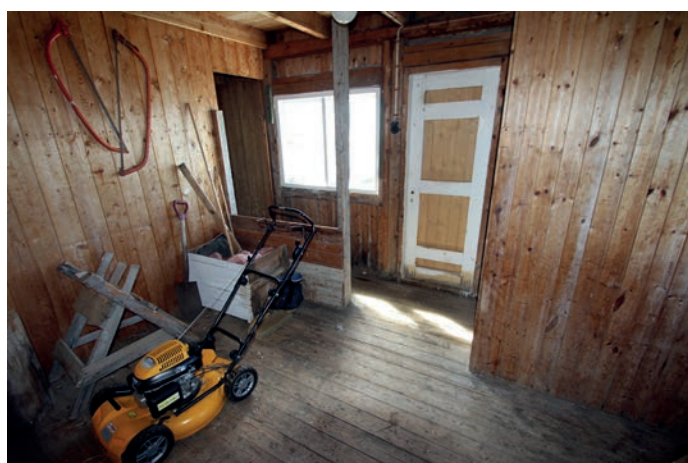

Under: Uthusets fasade mot sydvest.

Over: Fasade mot nordøst.

Over: Rom Vedskjul 3-101.

Under: Fasade mot nordvest.

Under: Matbod 3-105.

Over: Matbod 3-105
Under: Loftet

Over: Rom 3-101 med stige til loft.
Under: Innv. dør med dekorativ maling.

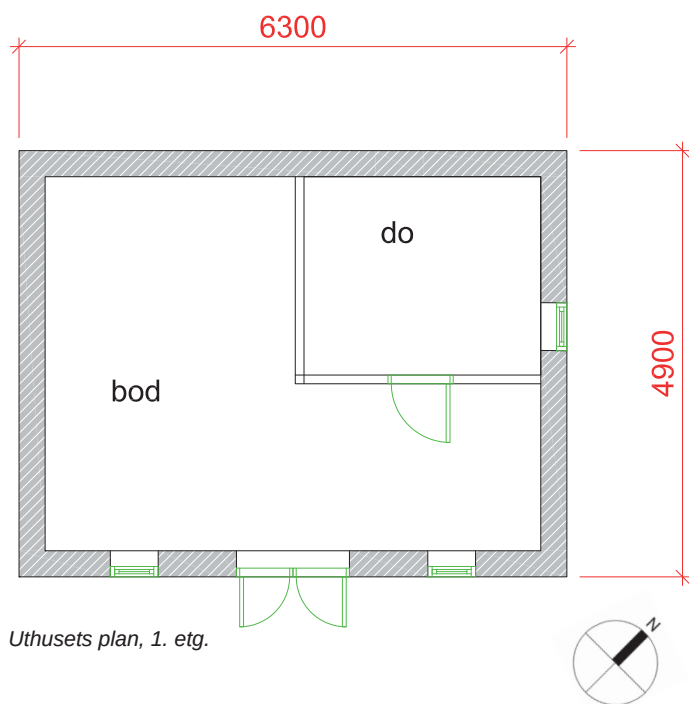
Fra rom 3-108

Under: Fra arbeidsrom 3-106.

Uthus vest (for fyrvokterboligen)

Bygningens navn	Uthus	
Nummer i Askeladden	86934-4	
GAB nr.	166720583	
Byggnr. i fredn.vedtak	5	
Byggeår	1879	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Uthus	
Fredningsomfang	Bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hoved-struktur/romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Uthuset er bygget i betong med trekonstruksjon i gavlene. Huset har saltak. Veggene har eternittkledning i gavlene, og taket er tekket med lappskifer. Vindusrammene, vindskiene og dørene er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Støpt betong 3. Grunnmur: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Tregulv med bjelkelag 6. Yttervegger: Støpt betong 7. Ytterdører: Tofløyet panelt ramtredør 8. Vinduer: Enkle trevinduer med sprosse 9. Tak: Saltak med sperrebind 10. Taktekking: Skifer 11. Takrenner og nedløp: Støpejern 12. Beslag: Ingen 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Enkle stendervegger med panel 16. Etasjeskiller: Bjelkelag med bord 17. Innvendige trapper: Stige til loft 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: naturlig 20. Galleri og balkong: Ingen 21. Diverse: Ingen	
Endringshistorikk	Noe endret mht vinduer og forenklet interiør mht rominndeling. Avdelt rom til do.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Uthusets plan, 1. etg.

Under: Fasade mot nordvest.

Over: Fasadehjørne mot øst.

Under: Fasadehjørne mot syd.

Over: Uthusets fasade mot nordøst.

Under: Fasade mot sydøst.

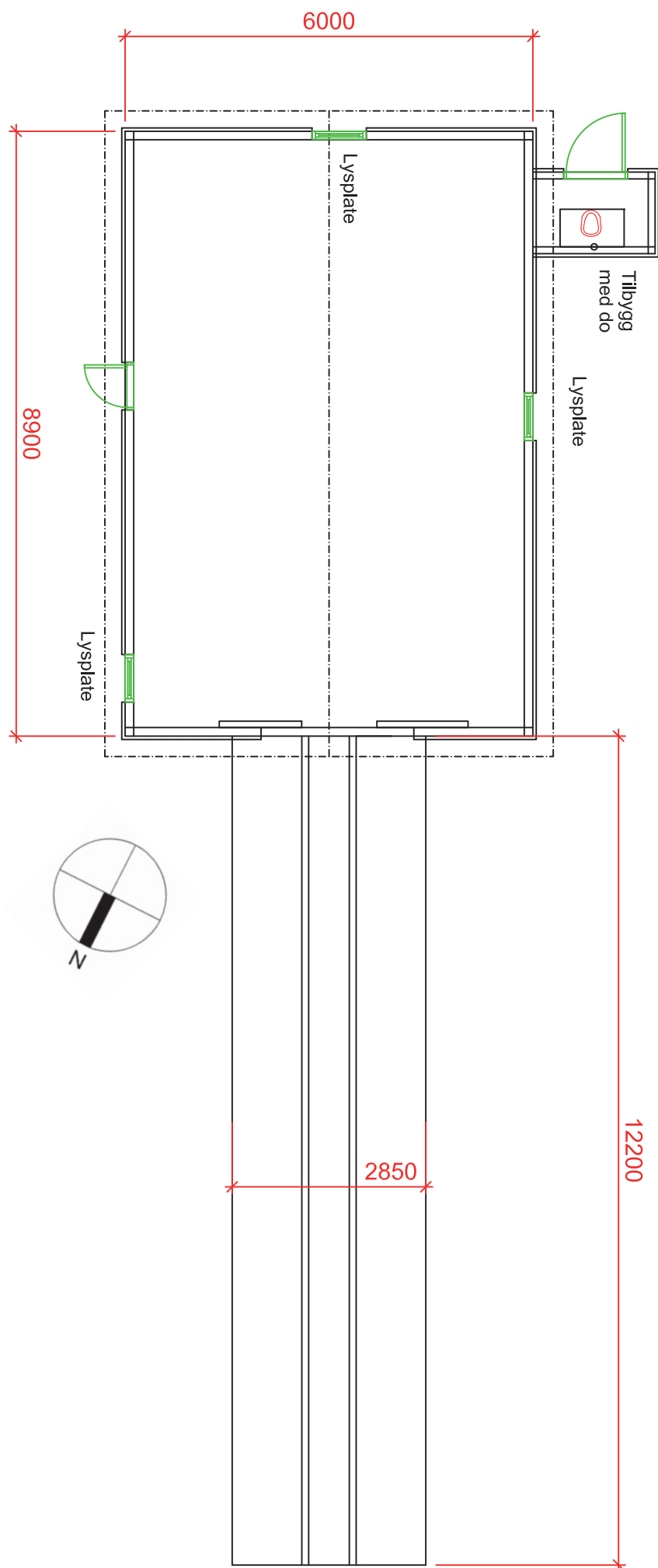
Over: Fasade mot sydvest.

Under: Interiør fra uthuset. Rom med do til høyre.

Naust øst

Bygningens navn	Naust (østre)	
Nummer i Askeladden	86934-6	
GAB nr.	166720591	
Byggnr. i fredn.vedtak	6 (begge naust har samme nummer)	
Byggeår	1879	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Naust	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Naustene har bindingsverkeskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med rødmalte bølgeeternittplater, og taket er tekket med Cembritt bølgeplater. Vindskiene og dørene er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Stein / fjell. 2. Fundament: Støpt betong på naturstein. 3. Grunnmur: Naturstein 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med eternitt bølgeplater 7. Ytterdører: Labank / porter på ramtrekonstruksjon. 8. Vinduer: Tidl. enkle trevinduer m sprosser. Nå lysplater. 9. Tak: Saltak med sperrebind. 10. Taktekking: Cembritt bølgeplater 11. Takrenner og nedløp: Ingen 12. Beslag: Mønebeslag 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Ingen 16. Etasjeskiller: Bjelkelag 17. Innvendige trapper: Ingen 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Naturlig ventilasjon 20. Galleri og balkong: Ingen 21. Diverse: Ingen	
Endringshistorikk	Vinduene er erstattet med lysplater (bølgeplast/glassfiber). Lite tilbygg med do er bygget mot vest.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til nåværende ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

Over og under: fasade mot nord, mot sjøen.

Over: Fasade mot vest.

Over: Fasade mot øst.

Under: Fasadehjørne mot nordøst.

Over og under: Interiør i naustet.

Under: Fra tilbygget med do.

Under: fasadehjørne mot nordøst.

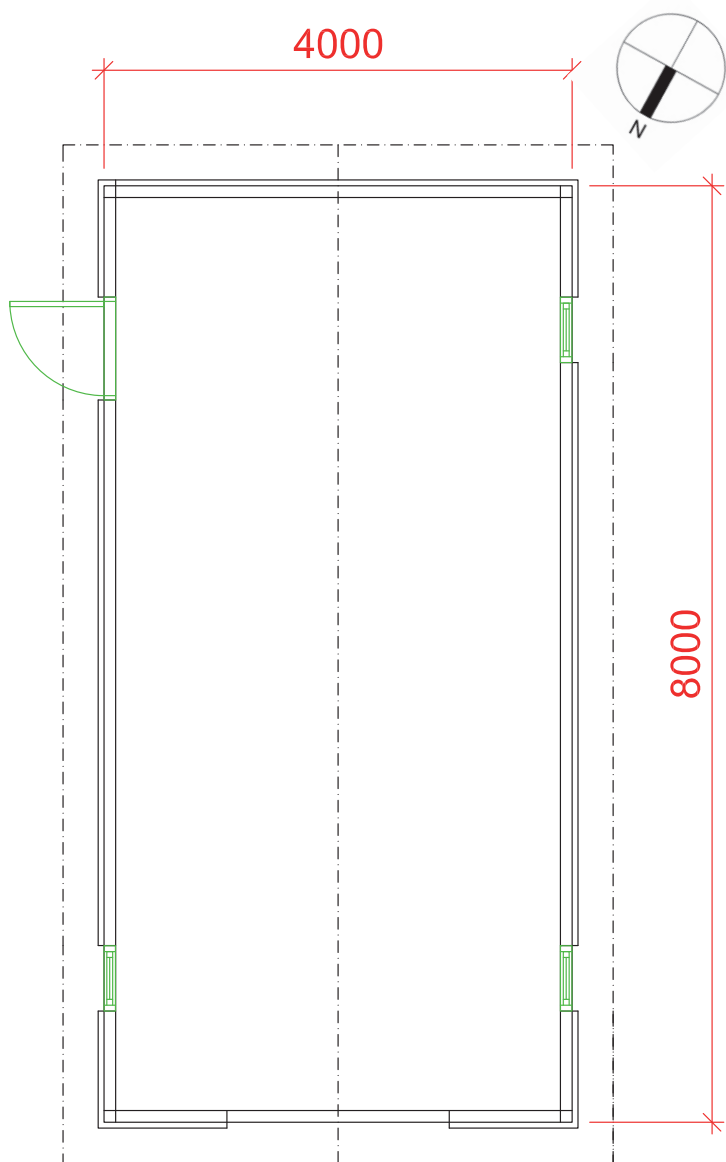
Over: Mot vest.

Under: Fasade mot sydvest.

Naust vest

Bygningens navn	Naust	
Nummer i Askeladden	86934-5	
GAB nr.	Ikke eget Gab-nr	
Byggnr. i fredn.vedtak	6	
Byggeår	Sannsynligvis 1951, som 2-mannsboligen	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Naust	
Fredningsomfang	Fredningen gjelder bygningens eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Naustene har bindingsverkeskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med røde bølgeeternitplater, og taket er tekket med Cembritt bølgeplater. Vindskiene og dørene er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Støpt betong 3. Grunnmur: Støpt betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med eternitt bølgeplater 7. Ytterdører: Labank 8. Vinduer: Lysplater 9. Tak: Saltak med sperrebind 10. Taktekking: Cembritt bølgeplater 11. Takrenner og nedløp: Ingen 12. Beslag: Ingen 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Ingen 16. Etasjeskiller: Bjelkelag 17. Innvendige trapper: Enkel tretrapp 18. Piper og ildsteder: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Naturlig ventilasjon 20. Galleri og balkong: Ingen 21. Diverse: Ingen	
Endringshistorikk	Vinduer erstattet med lysplater.	
Retningslinjer for videre utvikling	Bygningen er godt egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Når det blir behov for større istandsetting, (f.eks. fjerning av lysplater), må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

Over: Fasade mot nord.

Under: Interiør.

Under: Fasadehjørne mot sydvest.

Over: Fasade mot øst.

Under: Hjørne mot sydvest.

Det fredete området

Fra Riksantikvarens fredningsvedtak:

Omfanget av fredningen: Fredningen gjelder hele øya som fyrstasjonen ligger på. (Se kart s 38).

Formålet med fredningen: Formålet med fredningen av området rundt fyrstasjonen er å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet ved å bevare miljøets karakter. Miljøet består av forskjellige kulturminner og landskapselementer som landinger, moloer og slipp til naustene, vei opp til fyrstasjonen, brønn, betongmur mot syd og gråsteinsmur.

Fredningsbestemmelser: . Innenfor det fredede området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

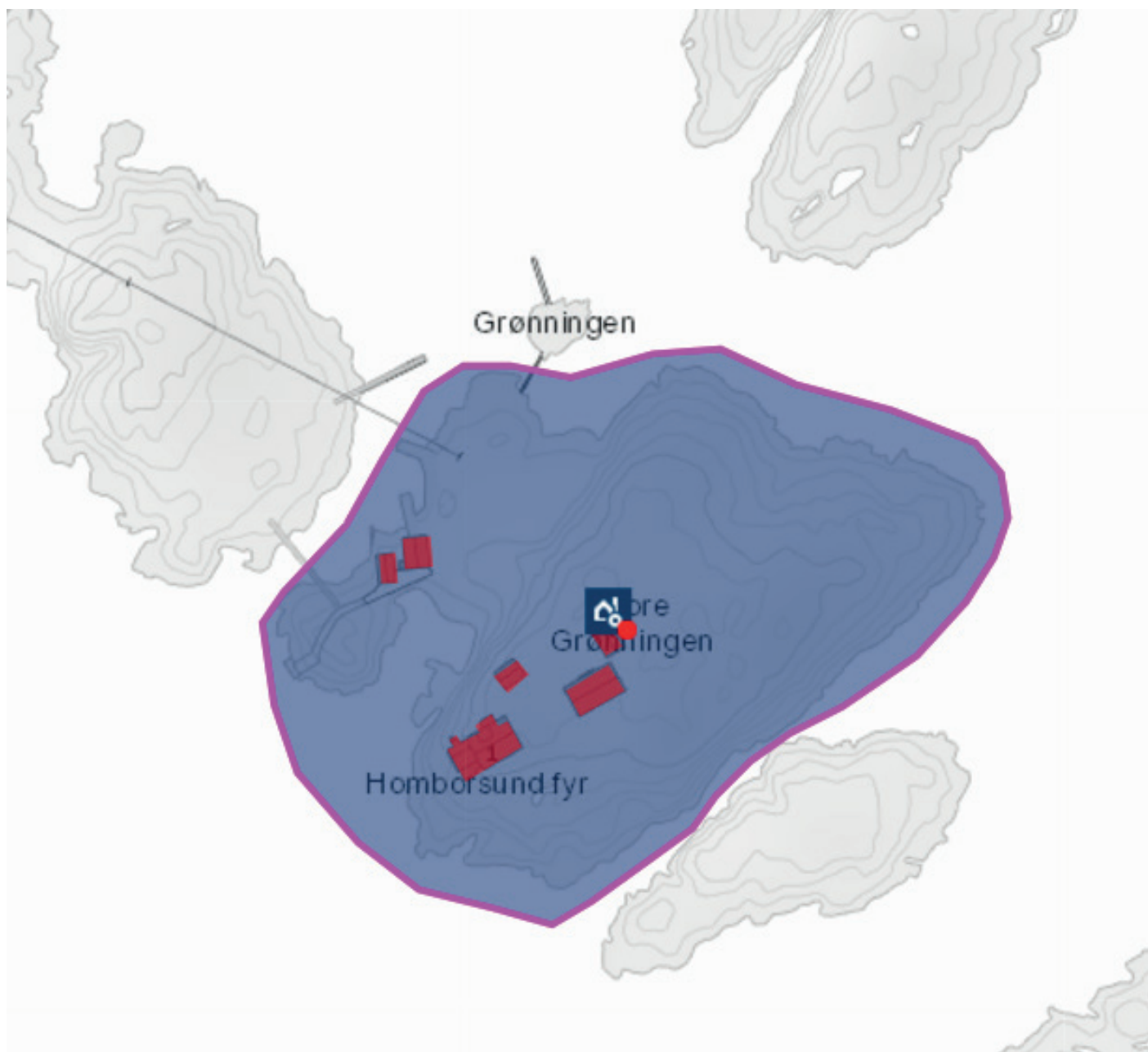
Kystverkets kommentarer:

Skjøtsel av området: Ved skjøtsel av uteområdet skal det tas utgangspunkt i nåværende, eventuelt tidligere situasjon. Eventuell ny beplantning skal ikke tilføre planter som ikke hørte hjemme på fyrstasjonen da den var bemannet.

Skilting: Skilting:

All utendørs skilting er søknadspliktig. Det skal legges opp til en nøktern og enhetlig bruk av skilting. Skiltingen skal være i tråd med Kystverkets retningslinjer for skilting, og hovedformålet er formidling av fyrstasjonens historie. Andre offentlige myndigheters skilting skal i størst mulig grad tilpasses Kystverkets skilting.

Annet:

Over: Riksantikvarens kart over det fredete området, fra kulturminnedatabasen Askeladden.

Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner

Region	Fredete fyrstasjoner	Bygninger	Ikke fredete fyrstasjoner	Bygninger	SUM
Sørøst	20	i Kystverkets eie	8	i Kystverkets eie	28
	Torbjørnskjær		Struten		
	Homlungen		Strømtangen Fredrikstad		
	Færder		Digerudgrunnen		
	Store Færder (ruin)		Steilene		
	Svenner		Twistein		
	Stavernsodden		Langøytangen	delvis	
	Jomfruland		Songvår		
	Strømtangen Kragerø		Søre Katland		
	Stavseng				
	Lyngør				
	Ytre Møkkalasset				
	Store Torungen				
	Lille Torungen				
	Homborsund				
	Grønningen				
	Oksøy				
	Ryvingen				
	Hatholmen				
	Lindenes				
	Lista				
Vest	12		11		23
	Eigerøy	delvis	Lille Prestskjær		
	Feistein		Viberødden		
	Kvitsøy		Flatholmen		
	Geitungen		Fjøløy		
	Utsira		Ryvarden	delvis	
	Røværsholmen		Holmengrå		
	Slåtterøy		Kvanhovden		
	Hellisøy		Hendanes		
	Utvær		Ulvesund		
	Geita		Skongenes		
	Ytterøyane		Kråkenes		
	Stabben				
Midt-Norge	19		16		35
	Runde		Svinøy		
	Grasøyane		Flåvær		
	Hogsteinen		Lepsøyrev		
	Alnes	delvis	Erkna		
	Ulla		Storholmen		
	Ona	delvis	Flatflesa		
	Kvitholmen		Bjørnsund		
	Grip		Hestskjær		
	Haugjegla		Stavenes		
	Sletringen		Tyrhaug		
	Sula	delvis	Skalmen		
	Vingleia		Terningen		
	Halten		Finnvær		
	Kjeungskjær		Asenvågøy		
	Kaura		Grinna		
	Buholmråsa		Gjeslingene		
	Kya				
	Nordøyan				
	Sklinna				
Nordland	10		8		18
	Bremstein		Ytterholmen		
	Åsvær		Træna		
	Myken		Kalsholmen		
	Landegode		Tennholmen		
	Måløy-Skarsholmen		Barøy		
	Tranøy		Moholmen		
	Skrova		Glåpen		
	Skomvær		Værøy		
	Anda				
	Andenes				
Troms og Finnmark	7		3		10
	Hekkingen		Torsvåg		
	Fugløykalven		Fruholmen		
	Slettnes		Helnes		
	Kjølnes				
	Makkaur				
	Vardø				
	Bøkfjord				
					Tils.
Totalt antall	68		46		114

Senter for eiendom og kultur
28.06.2012

DERES REF.

DERES DATO

VÅR REF.
97/3571 - 11
Ark. B-195VÅR DATO
- 3 MARS 1998**GJENPART**

Likelydende brev til:

Kystverket 1. distrikt
Grimstad kommune
Aust-Agder fylkeskommuneHOMBORSUND FYRSTASJON - GNR.172 BNR.5 (STATEN V/KYST-
VERKET) - GRIMSTAD KOMMUNEVEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER
§§ 15 OG 19, JFR. § 22

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§15 og 19, jfr. § 22, fatter herved Riksantikvaren vedtak om fredning av Homborsund fyrstasjon, gnr.172 bnr.5.

Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet til Riksantikvaren ved departementets vedtak av 30. juni 1989 med endringer fastsatt 23. desember 1992.

Omfanget av fredningen

Fredningsvedtaket omfatter fyrvokterboligen med fyrlykt og øvrige bygninger på fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 15:

1. Fyrvokterbolig med fyrtårn
2. Bolig for 2 familier
4. Uthus
5. Uthus
6. Naust (2 stk.)

Tallene referer seg til vedlagte kart fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør, og fyrvokterboligen og de øvrige bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

Dok.navn: H\FYRAUST-AGD\HOMBORSUVEDTAK.DOC

POSTADRESSE:
Postboks 8196 Dep.
0034 OsloBESØKSADRESSE:
Dronningens gt. 13
0152 OsloTELEFON:
22 94 04 00TELEFAX:
22 94 04 04

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter eiendommen på gnr.172 bnr.5 (Staten v/Kystverket), altså hele holmen Store Grønningen.

Fredningsområdet og de fredede bygningene er avmerket på vedlagte kart datert 25. mai 1997 og påført Riksantikvarens stempel.

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Homborsund fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrvokterbolig med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Formålet med fredningen av fyrtårnet er å bevare tårnets eksteriør og interiør med fast inventar og teknisk utstyr knyttet til fyrdriften. Fredningen gjelder ikke teknisk utstyr i drift.

Formålet med fredningen av fyrvokterboligen og de øvrige bygningene er å bevare bygningenes eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

Formålet med fredningen av området rundt fyrstasjonen er å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet ved å bevare miljøets karakter. Miljøet består av forskjellige kulturminner og landskapselementer som landinger, moloer og slipp til naustene, vei opp til fyrstasjonen, brønn, betongmur mot syd og gråsteinsmurer.

Fredningsbestemmelser

De følgende fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i lov om kulturminner §§ 15 og 19. Bestemmelsene gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredede kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Det er ikke tillatt å rive bygningene eller deler av disse.

2. a) Fyrtårn

Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør.

b) Øvrige bygninger

Det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

3. a) Fyrtårn

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningens eksteriør eller interiør, er ikke tillatt.

b) Øvrige bygninger

Utskifting av bygningsselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningenes eksteriør, er ikke tillatt.

4. Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende kan tillates under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på dokumentert grunnlag og etter godkjennelse av forvaltningsmyndighet.

5. Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

6. Innenfor det fredede området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

7. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredede områder, bygninger og anlegg, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15a-19 og 21 samt fredningsbestemmelsene over.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992 er forvaltningen av fredede områder, bygninger og anlegg lagt til den enkelte fylkeskommune. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. forvaltningsloven § 28.

I henhold til lov om kulturminner §§ 15a og 19 kan departementet i særlige tilfelle gi dispensasjon fra fredningen for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredede kulturminnet eller området. Denne dispensasjonsmyndigheten er i henhold til forskrifter av 23. desember 1992 delegert til den enkelte fylkeskommune.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredede området. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Det er eier som har ansvaret for det løpende vedlikehold av fredede bygninger, anlegg og områder.

Bakgrunn for fredningssaken

Fredningen av Homborsund fyrstasjon har sin bakgrunn i et samarbeide mellom Kystdirektoratet og Riksantikvaren om utarbeidelse av en plan for bevaring og bruk av fyrstasjonene i landet. På grunnlag av planen er det valgt ut et representativt utvalg av landets fyrstasjoner som skal vernes gjennom fredning.

Fyrstasjonene langs kysten er markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart, fyrvesen og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne form og plassering. Oppbyggingen og utviklingen av et landsomfattende fyrssystem med over 200 fyrstasjoner spredt langs hele kysten, er et av de mest omfattende prosjekter den norske stat har gjennomført.

I dag er fyrstasjonene utsatt for store forandringer med hensyn til bruk og drift. Dette har gjort det nødvendig å ta stilling til hvilke fyrstasjoner som skal bevares i sin nåværende form. Gjennom fredning vil Riksantikvaren legge antikvariske prinsipper og retningslinjer til grunn for den videre behandling og bruk av fyrstasjonene. Dessuten ønsker Riksantikvaren at fyrstasjonene skal ha fredningsstatus som kulturminner av nasjonal verdi og interesse.

Eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Staten v/Kystverket står som eier av Homborsund fyrstasjon.

Fyrstasjonen ligger innenfor et område avsatt som LNF-område (landbruks-, natur- og friluftsområde) i Kommuneplan for Grimstad.

Homborsund fyrstasjon som kulturminne. Beskrivelse av anlegget

Homborsund fyrstasjon ligger på holmen Store Grønningen ved innseilingen til Homborsundet utenfor Grimstad, og er et kystfyr. Landskapet er del av den ytre sørlandskjærgården med småkupert terreng og nakne koller og svaberg. Bygningene ligger samlet oppe på holmen med en delvis innegjerdet gårdsplass mellom husene, og er et dominerende element i leden.

Homborsund fyrstasjon ble opprettet i 1879 samtidig med Lyngør fyrstasjon. Fyrbygningene på de to fyrstasjonene ble bygget nesten identiske.

Fyrstasjonen består foruten fyrvokerboligen med fyrtårn, av bolig for to familier, 2 uthus og 2 naust. Fyrtårnet som er bygget inntil gavlen på fyrvokterboligen, er 20,1 meter høyt. Fyret har et 3. ordens linseapparat og opplegg for diafon tåkesignal intakt.

Homborsund fyrstasjon har hele tiden vært i utvikling og gjennomgått bygningsmessige og tekniske endringer. I 1951 ble fyrbygningen utvidet for å gi plass til kompressorer, trykkluftstanker og elektriske aggregater. Samtidig ble tomannsboligen bygget for fyrassistenter.

Fyrvokterboligen (1) er bygget i betong med trekonstruksjon i gavlene. Huset har saltak. Veggene har eternitkledning i gavlene. Taket er tekket med sort betongtakstein. Alle vindusrammer er malt hvite.

Tomannsboligen (2) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternitplater. Taket er tekket med sort betongtakstein. Alle vindusrammene er malt hvite.

Uthuset (4) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med eternitplater og taket tekket med bølgeeternit.

Det andre uthuset (5) er bygget i betong med trekonstruksjon i gavlene. Huset har saltak. Veggene har eternitkledning i gavlene, og taket er tekket med lappskifer. Vindusrammene, vindusskiene og dørene er malt hvite.

Naustene (6) har bindingsverkskonstruksjon og saltak. Veggene er kledd med røde bølgeeternitplater, og taket er tekket med bølgeeternit. Vindskiene og dørene er malt hvite.

På holmen er det foruten bygningene kulturminner som landing, moloer og slipp til naustene, vei opp til fyrstasjonen, brønn, betongmur mot syd som beskyttelse mot været, og gråsteinsmurer.

Fyrstasjonen ble automatisert og avfolket i 1992.

Nærmere beskrivelse

For nærmere beskrivelse av Homborsund fyrstasjons historie vises det til vedlagte utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsforslaget

«Nasjonal verneplan for fyrstasjoner»s vurdering

I «Nasjonal verneplan for fyrstasjoner er det gitt følgende vurdering av Homborsund fyrstasjon:

«Homborsund fyrstasjon er en god representant for et større betonganlegg. Sundet er meget trafikkert om sommeren, og fyrstasjonen har stor opplevelsesverdi som del av dette miljøet.»

Riksantikvaren vil i tillegg bemerke

Homborsund fyrstasjon har som bygningsanlegg høy autentisitet med fyrstasjonens bygninger bevart. Bygningene har som enkeltelementer gjennomgått endringer, endringer som er typiske for utviklingen på landets fyrstasjoner. Den store fyrbygningen har høy aldersverdi som et tidlig eksempel på et betongfyr.

I sosial- og næringshistorisk sammenheng er Homborsund fyrstasjon et representativt eksempel på en fler-familiestasjon. Kulturminner som brønn, haver og uthus gir et bilde av livet på fyrstasjonen utover selve fyrdriften.

Fyrvokterboligen med fyrtårn fungerer som et viktig landemerke og identitets-skapende element i skjærgården.

Det følger av lov om kulturminner § 15 at Riksantikvaren kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Videre kan Riksantikvaren i henhold til lov om kulturminner § 19 frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet.

På bakgrunn av vurderingene ovenfor finner Riksantikvaren at Homborsund fyrstasjon er et så verdifullt bygningsanlegg i både kulturhistorisk og arkitektonisk sammenheng at det oppfyller betingelsene for fredning etter bestemmelsen i § 15. Det er spesielt fyrstasjonen som et av landets større, tidlige betonganlegg med en viktig beliggenhet i skjærgården Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi.

Riksantikvaren finner videre at det er hjemmel for å frede det avsatte området i henhold til bestemmelsen i § 19. Hele holmen Store Grønningen hører naturlig med til fyrstasjonens nære omgivelser. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede det avsatte området for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Saksgang frem til fredningsvedtaket

Varsel om igangsettelse av fredningssak ble i samsvar med lov om kulturminner § 22.1 meddelt Grimstad kommune og Aust-Agder fylkeskommune i brev av 6. september 1995. Samtidig ble meldingen kunngjort i Fædrelandsvennen og Agderposten. Det er ikke kommet inn uttalelser til varselet.

Det ble deretter utarbeidet fredningsforslag som ble sendt på høring til berørte parter i brev av 23. juli 1997. Forslagene ble samtidig lagt ut til offentlig ettersyn i Grimstad kommune og Aust-Agder fylkeskommune samt kunngjort i Norsk lysingsblad, Fædrelandsvennen og Agderposten. Det er kommet inn følgende uttalelser til fredningsforslaget:

1. Uttalelse av 4. september 1997 fra Aust-Agder fylkeskommune, Kulturostaten
2. Uttalelse av 5. september 1997 fra Kystverket 1. distrikt

Aust-Agder fylkeskommune, Kulturostaten gjør oppmerksom på at fredningsforslaget ble behandlet i fylkesutvalgets møte 26. august 1997. Aust-Agder fylkeskommune slutter seg til Riksantikvarens forslag om fredning.

Kystverket 1. distrikt har ingen bemerkninger til fredningsforslaget.

Fredningsforslaget av 23. juli 1997 ble i brev av 23. september 1997 oversendt Grimstad kommune for behandling i kommunestyret.

Riksantikvaren har mottatt oversendelse av 9. februar 1998 fra Grimstad kommune, Kultursektoren, av særutskrift av Grimstad kommunestyres behandling av fredningssaken. Grimstad kommunestyre slutter seg til Riksantikvarens forslag om fredning.

Da Grimstad kommune slutter seg til fredningsforslaget, og på bakgrunn av ovenstående begrunnelse, finner Riksantikvaren det riktig å fatte vedtak om fredning av Homborsund fyrstasjon.

Opplysning om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jfr. forvaltningslovens § 28. Eventuell klage skal stiles Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren. Klagefrist er 3 uker innen mottakelsen av fredningsvedtaket.

Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22.5.

Med hilsen

Nils Marstein
riksantikvar

Unni Grønn

Gjenpart - Miljøverndepartementet
m/vedlegg: - Kystdirektoratet
- Aust-Agder fylkeskommune, Kulturretaten
- Fylkesmannen i Aust-Agder, Miljøvernavd.

Vedlegg: - Kart, datert 25. mai 1997
- Kopi av utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Likelydende brev til:

Kystverket 1. distrikt
Postboks 545
4801 Arendal

Grimstad kommune
Arendalsvn.23
4890 Grimstad

Aust-Agder fylkeskommune
Fylkeshuset
4800 Arendal

Homborsund fyrstasjon

(Også kalt Homborgsund.)

BELIGGENHET:

På øya Store Grønningens sydpunkt, ca. 10 km sjøvei fra Grimstad, 58 15,2 8 32,1. G.nr. 172, b.nr. 5, Grimstad kommune

OPPRETTET:

1879

FYRBYGNING:

Hvitt betonghus med tårn 20,1 m

LYSKARAKTER:

Fast, med 4 blink i hurtig rekkefølge hvert minutt

LYSSTYRKE:

423 900 cd (blink) (3. orden)

LYSETS HØYDE:

22,3 m over høyvann

LYSVIDDE:

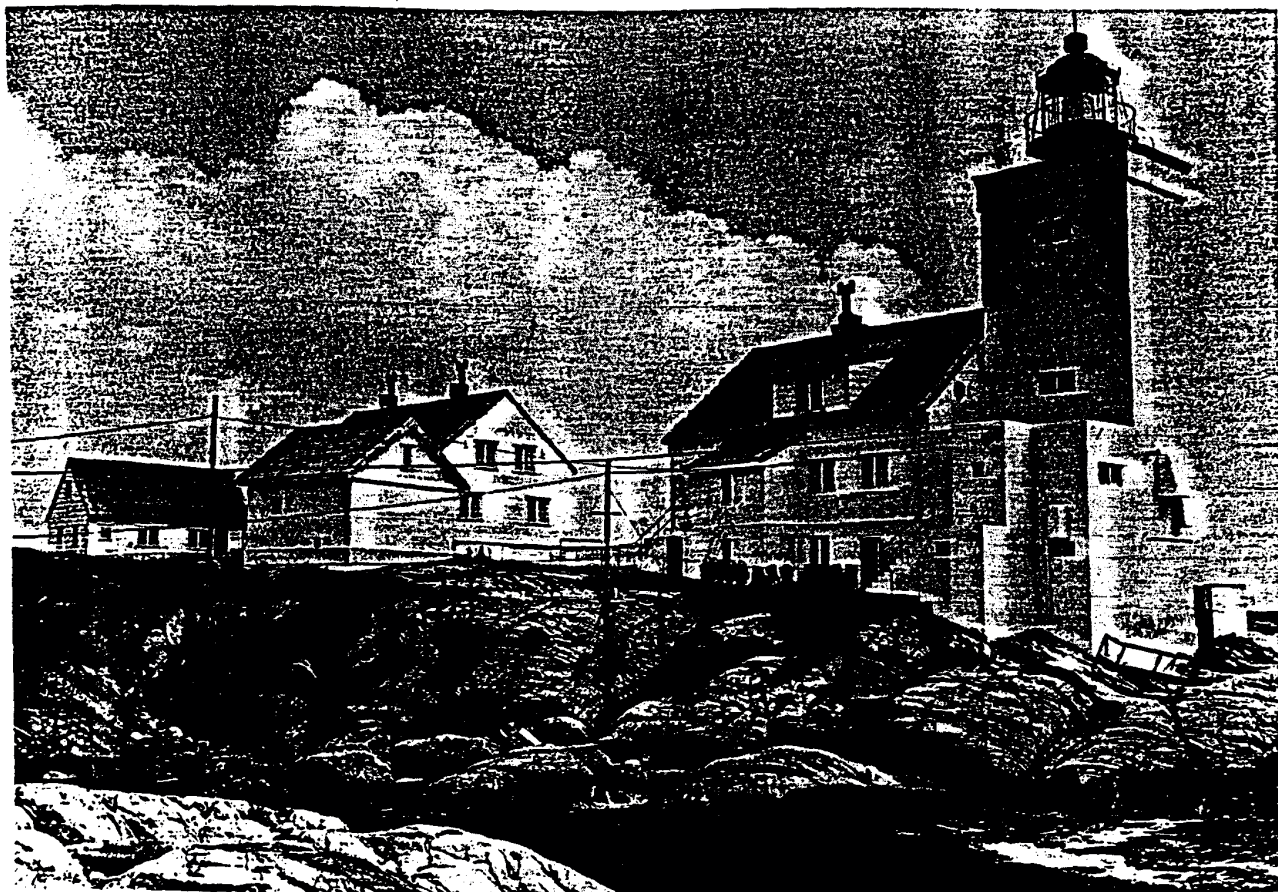
14,5 n mil

TÅKESIGNAL:

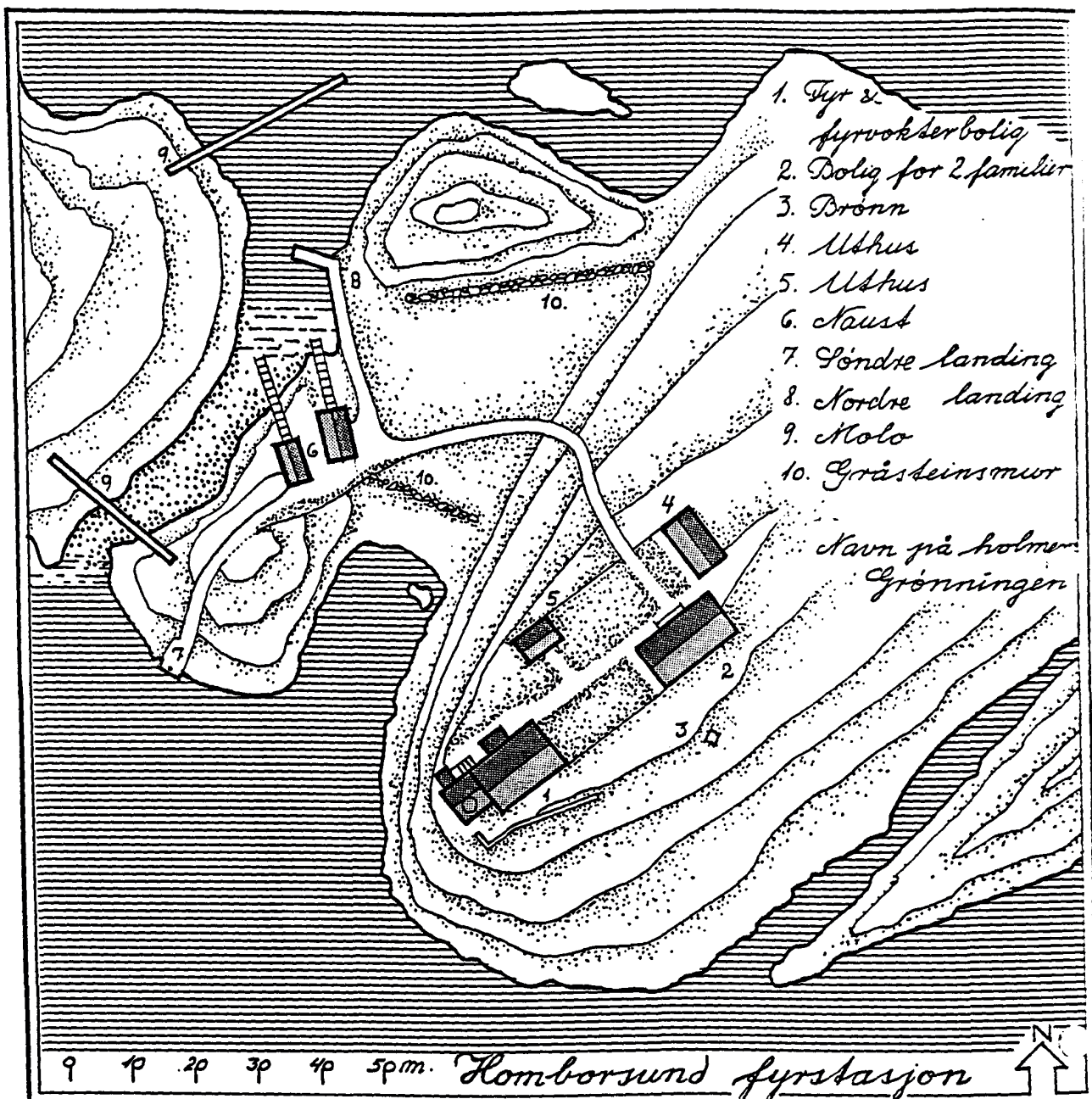
1951 diafon

Homborøy som er en større nabøya til Store Grønningen, var godt kjent blant sjøfolk lenge før fyret ble opprettet. Årsaken var at det sto en vindmølle — Homborøens mølle — på øya. Den var et utmerket sjømerke som kunne ses langt til havs. I 1830 blåste den ned, og eieren som egentlig ikke hadde behov for den lenger, ønsket ikke å bygge den opp igjen. I 1845 hendte det merkelige at den ble gjenreist, ikke som mølle — men som et sjømerke som eksteriørmessig var en tro kopi av den tidligere mølle. Selve bygningen var 8 meter høy, men vingene som var fastmontert i 45 graders vinkel på den lodrette linje, raget høyt over selve huset. Både gjenreisning og vedlikehold ble foretatt av Fyr- og Merkevesenet. Fyret som senere ble etablert, var i realiteten sjømerke godt nok, men «mølla» ble stående til den i 1911 brant ned etter lynnedslag, for øvrig kort tid etter oppussing.

Før avgjørelsen om fyr ved Homborsund og Lyngør var tatt, oppstod det en liten kappestrid mellom de respektive tilhengere. I favør av Lyng-

Homborsund fyrstasjon sett fra vest. Foto 1980.

Tegning etter situasjonsplan fra 1911, rev. 1980.

ør ble det hevdet at det i årene 1865-75 hadde funnet sted 21 skipsforlis mellom Jomfruland og Torungene fyr. Tilhengere av Homborsund kunne hevde at det i det samme tidsrom hadde vært 45 skipsforlis mellom Torungene og Oksey. Dette skulle imidlertid slå ut til fordel for begge parter. Departementet opptok til bevilgning fyr både på Homborsund og Lyngør. «... idet det finner væktige og avgjørende Argument i de mange Forlis paa disse Strækninger».

I likhet med Lyngør kom arbeidet på Homborsund i gang i 1877. Fyrbygningene på de to steder var nær identiske. Også her var lyktehuset forarbeidet av Aker verksted, og et 3. ordens fyrapparat innkjøpt fra Frankrike.

Homborsund fyr ble tent den 1. september 1879.

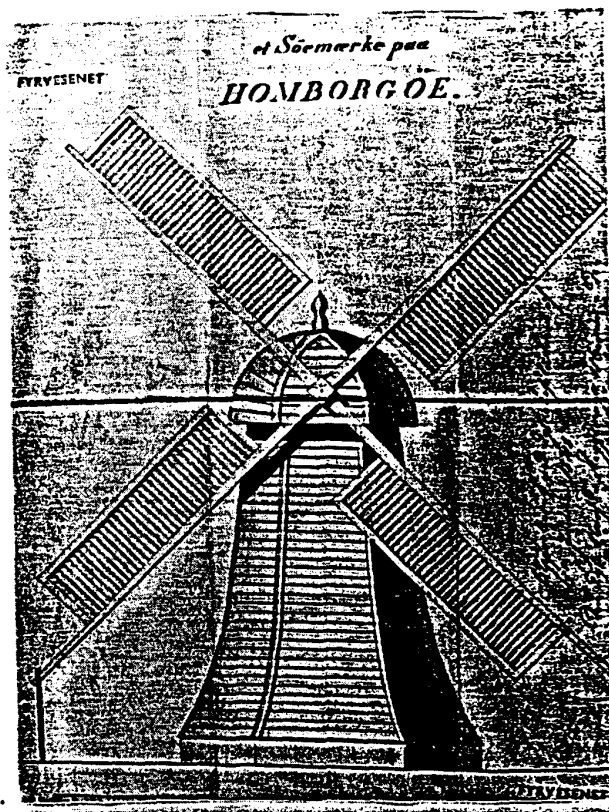
I 1951 ble fyrstasjonen vesentlig forbedret. Det ble montert diafon tåkesignal, og fyrbygningen måtte utvides for å gi plass til kompressorer og

Tegning av sjømerket på Homborøy.

trykklufttanker, samt til elektriske aggregater som reserver til kraft fra nettet.

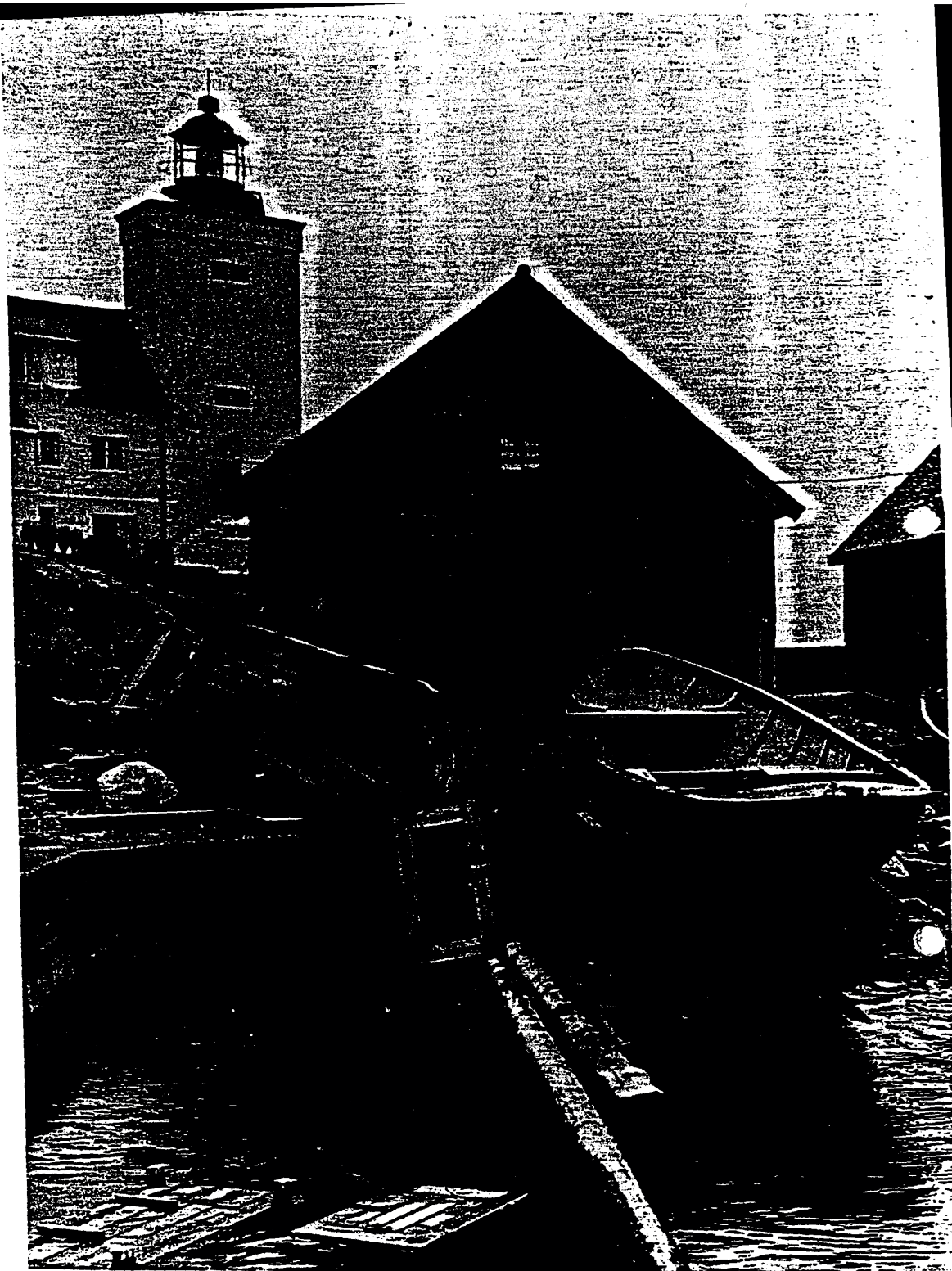
Betjeningen ble utvidet med en mann, og det ble bygd en dobbeltbolig for assistentene.

I 1973 ble stasjonen endret fra familiestasjon til tårnstasjon. Fyrstasjonen tar dagobservasjoner for Meteorologisk Institutt.

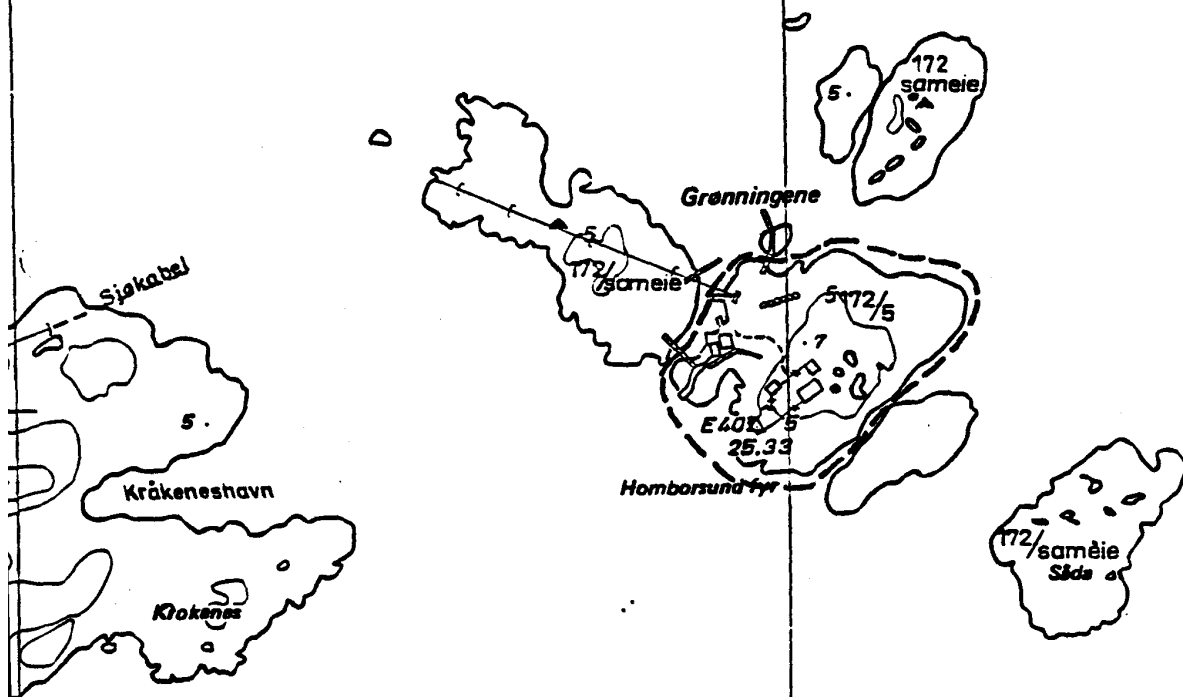
Homborsund fyr. «Gårdstun» sett fra sydvest, uthus og bolig. Foto 1980.

Fyret sett fra nord, med haust og landinger. Foto 1980.

Ytre Måkeholmen

HOMBORSUND FYRSTASJON (STATEN V
KYSTVERKET) GNR.172 BNR.5
GRIMSTAD KOMMUNE

--- AVGRENSNING AV FREDN.OM

25. MAI 1997, RIKSANTIKVAREN